

PANORAMA

Zaostrené na európsku regionálnu a mestskú politiku

JAR 2020 / č. 72

Vyhliadky Maďarska na jasnejšiu budúcnosť

KOMISÁRKA
FERREIRA
SA VRACIA
K REGIÓŇOM

INTERREG:
CEZHRANIČNÁ
SPOLUPRÁCA

PANORAMA

OBSAH

EDITORIÁL: Elisa Ferreira, Európska komisárka pre súdržnosť a reformy	3
ROZHOVOR: Komisarčka Ferreira hovorí o tom, čo chce dosiahnuť vo svojej novej náročnej úlohe	4
ZABEZPEČOVANIE VÝSLEDKOV V REGIÓNOCH: vyzdvihnutie 34 regionálnych komunikačných kampaní	8
INFORMAČNÉ MIESTO: Hodnotenia politiky súdržnosti dosvedčujú rozdiely medzi členskými štátmi	10
INTERREG: oslava 30 rokov cezhraničnej spolupráce	12
ROZHOVOR: Kostas Raftopoulos má na starosti prednostné budovanie administratívnych kapacít	20
DOBIEHAJÚCE REGIÓNY: stratégie a politiky na podporu lepšej výkonnosti menej rozvinutých regiónov EÚ	22
YOUTH4REGIONS: správa mladej novinárky o nedávnej ceste do Porta a účasti na Fóre miest	26
MAĎARSKO: stanovenie ambiciózných plánov na investovanie do inteligentnejšej, konkurencieschopnejšej a udržateľnejšej budúcnosti	28
EŠIF: finančnými nástrojmi sa zdvojnásobili investície do projektov	36
NOVINKY V KRÁTKOSTI	37
HIT: nové nástroje Interreg na zabezpečenie harmonizovaného prístupu k efektívnemu vykonávaniu programov	38
DATATÓN EÚ 2020: prihláste sa ešte dnes a uchádzajte sa o podiel z celkového fondu ocenení vo výške 100 000 EUR	41
VAŠIMI SLOVAMI: spoločné úsilie v regióne Baltského mora na podporu spolupráce a prelomových činností	42
PROJEKTY: profily úspešných projektov z Česka, Chorvátska, Srbska, Estónska a Nemecka	43

4

12

23

26

28

44

EDITORIÁL

Napriek sociálnemu odstupu musíme držať spolu – toto je súdržnosť, toto je Európa

Európa a celý svet čelia najhoršej kríze, akú si pamätáme, ktorá ohrozuje zdravie nás a našich blízkych. Ohrozuje naše hospodárstvo, našu súdržnosť a ochotu spolupracovať ako Európania, aby sme zvládli túto krízu.

V tejto súvislosti chcem veľmi jasne zdôrazniť, že politika súdržnosti musí čeliť tejto výzve. Musíme konať bezodkladne – nemôžeme sa skrývať za procesy a postupy, zatiaľ čo Európania zomierajú.

S hrdosťou môžem povedať, že s touto výzvou sa nám už darí pasovať. Európska komisia vypracovala súbor núdzových opatrení v podobe investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus (CRII) a Rada a Európsky parlament ich schválili. To všetko sme realizovali v priebehu len troch týždňov.

Rýchle zostavenie a prijatie CRII je samo osebe rekord. Pozrime sa však na predmetné opatrenia, ktoré sú prelomové. Uvoľňuje sa nimi okamžité finančné krytie z rôznych foriem nevynaložených štrukturálnych fondov (napr. tohtoročného predbežného financovania). Tieto peniaze sú už k dispozícii na tri naliehavé potreby: zdravotnícke vybavenie, ktoré zachraňuje životy; podpora MSP na zachovanie ich činnosti; a podpora pre pracovníkov na zachovanie ich miezd. Zároveň sa rozšíril rozsah pôsobnosti Fondu solidarity tak, aby pokrýval zdravotné krízy.

Tieto opatrenia už vstúpili do platnosti. Nová vyhradená pracovná skupina a tímy v jednotlivých krajinách aktívne pomáhajú členským štátom s ich vykonávaním. Nalieham na všetky programy politiky súdržnosti, aby bezodkladne a maximálne využili tieto nástroje.

Ani my však nespíme na vavrínoch. Po tom, ako si Komisia 2. apríla vypočula Európsky parlament a vnútroštátne a regionálne orgány, navrhla nový súbor opatrení nazvaný CRII+. Tieto opatrenia umožňujú najväčšiu možnú pružnosť: prevody medzi všetkými fondmi súdržnosti, medzi regiónmi a medzi cieľmi politiky. Chceme zabezpečiť rýchlu a hladkú implementáciu, a preto umožníme 100% mieru spolufinancovania EÚ a pracujeme na maximálnom administratívnom zjednodušení.

Žijeme v nebývalej dobe, ktorá si vyžaduje nebývalú reakciu. Môže to byť znepokojivé, ale uisťuje ma história politiky súdržnosti. EFRR bol založený v reakcii na ropnú krízu a na bolesť spôsobenú bankrotmi, úpadkom priemyslu a nezamestnanosťou. Súdržnosť sa vtedy popasovala s výzvou – a môžeme to zopakovať aj dnes.

Je to jedinečná chvíľa pre našu generáciu. Vaše odborné vzdelanie a skúsenosti Vás pripravili na túto chvíľu. Ukážme Európe a celému svetu, čo dokáže politika súdržnosti. Využime každé dostupné euro politiky súdržnosti, aby sme priniesli skutočnú zmenu, pomohli s aktuálnym riadením krízy a podporili obnovu v nasledujúcich rokoch. Buďme príkladom európskosti – bez ohľadu na krízu nenecháme zaostať žiadneho človeka ani región.

Dúfam, že čoskoro sa znova stretne osobne. Dovtedy Vám želim veľa úspechov vo Vašej práci a čo najmenej chýb, pretože Váš prínos má zásadný význam. A predovšetkým Vám a Vaším blízkym želim, aby ste zostali v bezpečí a dobrom zdraví. ■

Elisa Ferreira

Európska komisárka pre súdržnosť a reformy

ROZHOVOR S KOMISÁRKOU

Návrat ku koreňom v oblasti regionálneho rozvoja

Komisárka Ferreira sa rozpráva o svojej novej úlohe v GR REGIO s redaktorom časopisu Panorama Simonom Littonom

Po štyroch rokoch v Banco de Portugal a v dozornej rade ECB sa novovymenovaná komisárka pre súdržnosť a reformy Elisa Ferreira vracia k svojej prvej láske – rozvojovým projektom a stretávaniu sa s ľuďmi, ktorým majú zmeniť život.

Ako ste reagovali, keď ste boli navrhnutá na pozíciu komisárky pre súdržnosť a reformy?

Veľmi som sa potešila, pretože som sa venovala mnohým iným veciam a mala som pocit, že sa vraciam domov k niečomu, čo je blízke môjmu srdcu. V začiatkoch pracovnej kariéry som pôsobila v akademickej sfére a verejnej správe a riešila som otázky regionálneho rozvoja. V rokoch 1988 – 1992 som pracovala v jednom z regiónov vo verejnej

agentúre – na pozícii podpredsedníčky Koordinačnej komisie severného regiónu Portugalska. Neskôr som sa stala ministerkou životného prostredia a následne ministerkou plánovania. Všetky tieto témy sú mi veľmi blízke.

Potrebovali ste sa chvíľu zorientovať alebo ste mali pocit, že sa môžete hneď naplno rozbehnúť?

To by som netvrdila, pretože som dlho túto tému nerozvíjala. V rokoch 2002 – 2004 som mala poslanecký mandát v portugalskom parlamente a v rokoch 2004 – 2016 v Európskom parlamente. Od roku 2016 som bola členkou predstavenstva a neskôr vice-governérkou Portugalskej centrálnej banky. Takže som sa presunula k legislatíve a následne k bankovému dohľadu, čo sú jednotvárnejšie, abstraktnejšie oblasti zaoberajúce sa skôr pravidlami ako ľuďmi či rozvojom v teréne.

Rada chodím zisťovať, čo sa deje v teréne, aby som veci pochopila a pokúsila sa ich zmeniť. Regionálny rozvoj a súdržnosť a reformy mi umožňujú sústrediť sa na prax, a nebyť natoľko odpútaná od dôsledkov našej činnosti. Rada pozorujem vplyv našej práce.

Súčasný problémy sú iné. Napriek tomu však vnímam nadväznosť od čias, keď bola táto oblasť mojím hlavným zamestnaním.

Na túto pozíciu ste sa dostali v náročnom období pokračujúcich rokovaní o rozpočte, ktoré komplikuje brexit. Myslíte si, že sú namiesto obavy zainteresovaných strán v súvislosti s obrozením budúcnosti politiky?

Áno, všetci sa musíme obávať, pretože ak budeme brať politiku súdržnosti ako samozrejmosť, urobíme obrovskú chybu. Politika súdržnosti je absolútne nevyhnutná na

“...ak budeme brať politiku súdržnosti ako samozrejmosť, urobíme obrovskú chybu. Politika súdržnosti je absolútne nevyhnutná na fungovanie vnútorného trhu a celého modelu, ktorý sme vytvorili.”

fungovanie vnútorného trhu a celého modelu, ktorý sme vytvorili. Tento model je založený na otvorenej hospodárskej súťaži. Ak slabé regióny súťažia s najvyššími bez akýchkoľvek prekážok, ako sú obchodné prekážky, bez možnosti devalvácie meny alebo mechanizmov, ktorými sa môžu chrániť, čo platilo pred vytvorením EÚ, čiže ak ide o otvorenú hospodársku súťaž, v tom prípade víťaz berie všetko. Podstatou tohto projektu teda je, že síce chcete zachovať hospodársku súťaž ako pravidlo, no zároveň poskytujete podporu, aby sa podnecovalo približovanie najslabších partnerov.

Tieto zásady sa aktuálne spochybňujú. Vedú sa príšerné diskusie o tom, kto má zisk a kto straty z 1 % celkového bohatstva. S občanmi nekomunikujeme o tom, aký veľký zisk majú jednotlivé krajiny vďaka tomu, že sú súčasťou tohto spoločného projektu, že môžu predávať všetkým ostatným partnerom, že majú hlas v náročnom globalizovanom svete. Občanom zabúdame vysvetľovať ekonomické zisky tohto projektu.

Rozpočet je zo svojej definície mechanizmus rozdeľovania. Je to základ fungovania akejkoľvek spoločnosti. Rozpočet nie je nástroj, v ktorom dostanete to, čo ste doň vložili. Musíme lepšie komunikovať o podstate našej existencie, prečo máme tieto mechanizmy a čo s nimi robíme.

Po potvrdení mojej nominácie som sa útvor GR REGIO spýtala, aká je hodnota podvodov v porovnaní so všetkými finančnými prostriedkami, ktoré riadime. Povedali mi, že predstavujú 0,86 %, čo sa odlišuje od dojmu bežných ľudí, pretože médiá výrazne zviditeľňujú tému podvodov.

Samozrejme, v otázke podvodov musíme byť veľmi prísni, ale nemali by sme o nich hovoriť bez toho, aby sme poukázali na ich relatívnu dôležitosť a bez toho, aby sme sa sústredili na zvyšných 99%. Myslím si, že by sme nemali zabúdať na kontext našej diskusie, či už vzhľadom na rozpočet, alebo v súvislosti s podvodmi. Myslím si, že by sme si mali

dávať veľký pozor, aby sme vedeli rozlišovať medzi kúkoľom a pšenicou, a aby sme sa vyhli diskusiám, ktoré sú okrajové na to, o čom by sme mali hovoriť.

Predsedníčka Ursula von der Leyenová pri nástupe novej Komisie oznámila niekoľko hlavných ambícií, predovšetkým zelenú dohodu a stratégiu digitálnej Európy. Ako politika súdržnosti prispeje k dosiahnutiu týchto cieľov?

Ide o hlavný cieľ a nový rastový model Európy. Nástroje, ktoré musíme zabezpečiť, sú najmä finančné prostriedky politiky súdržnosti, t. j. „staré“ finančné

Komisárka Ferreira s predsedom vlády Portugalska Antóniom Costom (vľavo) a komisárom pre rozpočet Johannesom Hahnom počas samitu „Priatelia súdržnosti“, ktorý sa konal 1. februára 2020 v portugalskom meste Beja

Most cez riekú Minho spája Tui v Španielsku s Valença do Minho v Portugalsku

prostriedky podporujúce zblížovanie. Politika súdržnosti už zabezpečuje a aj naďalej bude zabezpečovať napĺňanie presne týchto cieľov prostredníctvom projektov, ktoré predkladajú prijímatelia, regióny a samosprávy.

Ak sa chystáte zorganizovať interný dopravný systém, nemôžete ho zorganizovať na základe znečisťujúcej, prekonnanej technológie, ba ani vtedy, keď pôsobíte vo veľmi zaostalom regióne.

Ak chcete podporovať MSP, musíte sa pozerať do budúcnosti a na digitálnu podporu. Na digitálne projekty, ako je napríklad zavádzanie širokopásmového pripojenia v najvzdialenejších regiónoch, už bolo vynaložených 20 miliárd EUR s cieľom prekonať rozdiely v konkurencieschopnosti medzi týmito regiónmi a veľkými centrami.

V súčasnom finančnom rámci nájdeme množstvo príkladov zapracovania týchto dvoch cieľov – digitálneho a ekologického. V nasledujúcom rámci však budú ešte viac posilnené. Komisia už navrhla vyčlenenie prostriedkov na tento typ projektov. Obávame sa, aby najslabší partneri, či už sú to obyvatelia, pracovníci,

MSP, samosprávy, alebo regióny, neostali za technológiami a nevyhnutným dosiahnutím väčšej efektívnosti. A to si vyžaduje ekologický prístup.

Osobitnú pozornosť venujeme aj regiónom, ktoré sa venujú bezuhlíkovému prechodu alebo prijímajú stratégiu šetrnejšiu k životnému prostrediu. Niektoré takmer úplne závisia od pracovných miest a činností súvisiacich s uhlíkom alebo odvetvami s uhlíkovými emisiami. Okrem prístupu k finančným prostriedkom regionálnej a sociálnej politiky majú tieto regióny k dispozícii aj dodatočnú podporu, a to prostredníctvom Fondu na spravodlivú transformáciu s cieľom poskytnúť pomoc v týchto konkrétnych a veľmi závažných prípadoch.

V rámci svojej kariéry ste sa v minulosti zapojili do realizácie projektu Interreg v Portugalsku, takže máte priame skúsenosti z terénu. Ako z pozície komisárky vnímate vzťahy s rôznymi bráncami na rôznych úrovniach?

Ako podpredsedníčka Koordinačnej komisie severného regiónu Portugalska som bola súčasťou jedného z prvých projektov spolupráce financovaných

a podporených zo schémy Interreg. Projekt sa týkal severu Portugalska, regiónu s približne 3,8 milióna obyvateľov, a Galície v Španielsku, ktorá má približne rovnakú veľkosť.

Tak ako v minulosti, aj teraz ide o veľmi mladé okrajové regióny s mnohými MSP a množstvom veľmi aktívnych ľudí. Oddelovala ich však umelá hranica. No to bol život pred EÚ – a po ich pristúpení sa veľa vecí zmenilo. Okrem iného sa zmenil vzťah medzi obidvomi krajinami aj regiónmi, a tak sme začali pracovať s Xunta de Galicia.

Uvedomili sme si, že máme obrovské dôvody na spoluprácu. Začali sme infraštruktúrou, mostami, cestami a životným prostredím.

Som veľmi rada, že hranice sú teraz miestom plným projektov, komunikácie a rôznych aktivít. Isteže, myslím si, že to musíme trochu zefektívniť, pretože máme veľa projektov a programov spolupráce. Musíme začať využívať selektívnejší prístup. No je úžasné, že ľudia teraz susedov považujú za partnerov a spoluobčanov, a nie za cudzincov. Navzájom sa poznajú a komunikujú.

Toto považujem za absolútne nevyhnutné, aby bola Európa Európou.

Mohli by ste nám porozprávať, aké máte skúsenosti a plány v súvislosti s návštevami projektov a aké sú vaše všeobecné postrehy týkajúce sa významu komunikácie v rámci tejto politiky?

Chcem navštevovať projekty a vidieť veci v teréne. Každé miesto je iné, ale spája nás množstvo pozitívnych experimentov. Je úplne iné ísť na miesto, ako si prečítať jeho opis v knihe, a tiež vidieť a cítiť energiu ľudí, s ktorými sa rozprávate, pretože rozvoj musí plynúť zdola nahor a byť podporovaný zhora nadol. Musíte sa rozprávať so zainteresovanými stranami, musíte sa s nimi stretnúť a pochopiť ich, aby ste im pomohli vymedziť, čo chcú rozvíjať.

Miesta, ktoré som prioritne navštívila, boli Sliezske, Grécko a východné Nemecko, ale zavítam do mnohých ďalších regiónov. Na komunikácii s ľuďmi mi mimoriadne záleží a zaujíma ma, čo

majú na srdci. Vždy sa snažím zistiť, ako vyzerá ich nová vízia, a ako im môžeme pomôcť pri uhlíkovom prechode.

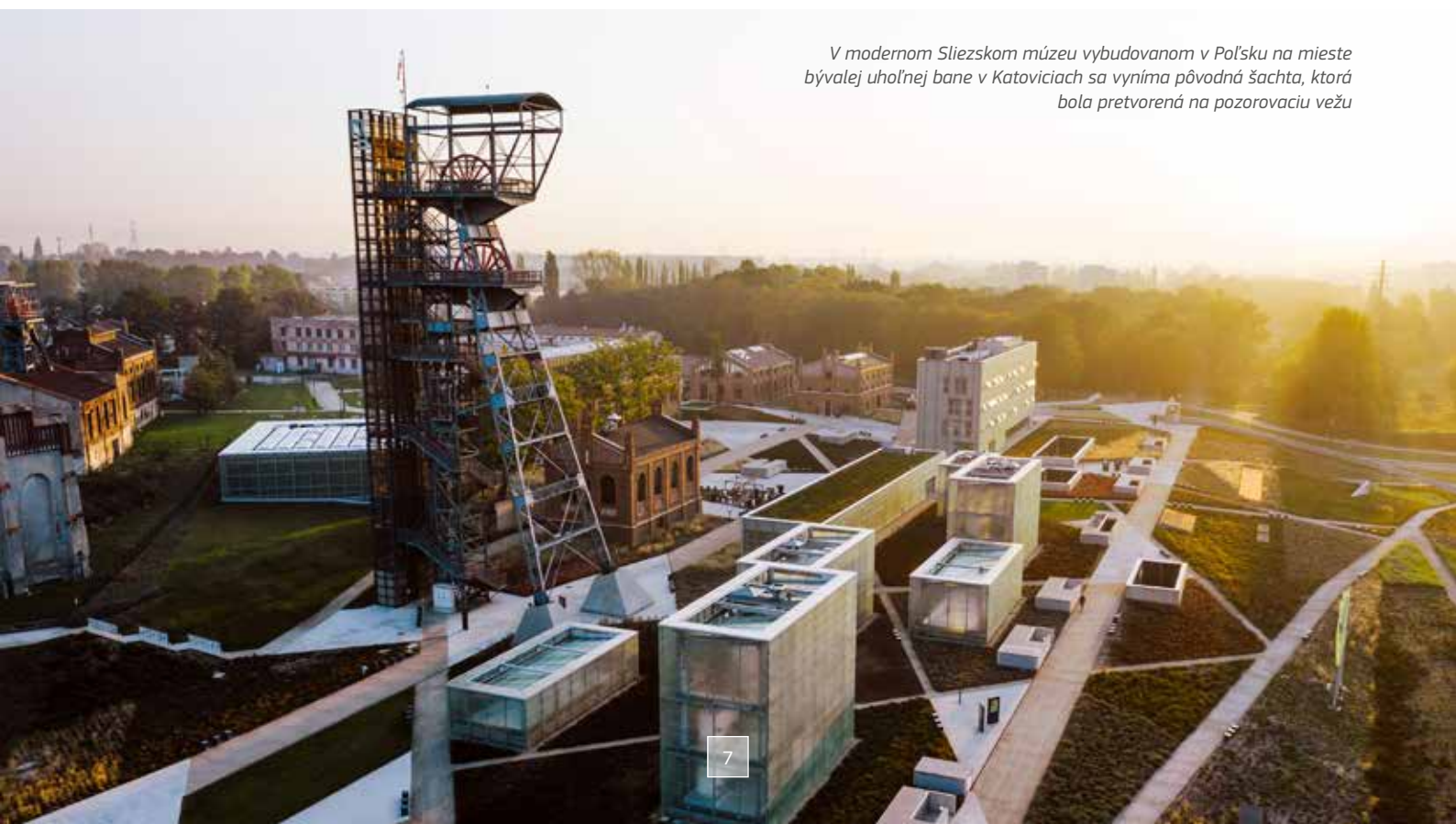
Prirodzene, spája sa to s finančnou podporou. Na základe návrhu Komisie sme vykovali, aby sa vyčlenili dodatočné finančné prostriedky vo výške 7,5 miliardy EUR na podporu týchto opatrení prechodu. Tieto peniaze budú skombinované s inými nástrojmi do investičného balíka v potenciálnej hodnote 100 miliárd EUR, ktorý budú orientačne rozdeľovať členské štáty podľa svojich regionálnych potrieb v oblasti pracovných miest a hospodárskej závislosti.

Vybrali sme už niekoľko regiónov, na ktoré by podľa nás tieto zásahy mali byť zamerané. Samozrejme, s členskými štátmi o tom rokujeme a doladujeme detaily, pretože ide o dôležitú problematiku, ktorá priamo súvisí so zelenou dohodou.

Dúfam, že do konca môjho mandátu navštívim dostatok rozličných prípadov. Problémy sa týkajú miest, najvzdialenejších regiónov, okrajových regiónov, horských

oblastí, vidieckych oblastí, starnúceho obyvateľstva... Je na nás, aby sme nikoho nenechali pozadu.

Je to veľká výzva, ale máme úžasnú skupinu veľmi skúsených ľudí, ktorí ma skvelo privítali, a ani neviem, ako by som sa im poďakovala. Chápu, že presadzujem, aby sme zabezpečili výsledky, a nie aby sme vytvárali množstvo nových mechanizmov, pretože inak občania v teréne nevedia rozoznať, čo robí Európa pre ich životy a pre životy ich detí. To je cieľ našej práce. ■

V modernom Sliezskeom múzeu vybudovanom v Poľsku na mieste bývalej uhoľnej bane v Katoviciach sa vyníma pôvodná šachta, ktorá bola pretvorená na pozorovaciu vežu

Zábavný park v St. Margarethe, Rakúsko

Cit  de la Mer v Cherbourg, Francúzsko

Historick  centrum Ioanniny, Grécko

KOMUNIKÁCIA: E  prispieva k zmene v teréne

Od novembra 2018 do decembra 2019 sme sledovali komunika n  kampa n „ o Eú prin sa regiónom“, v rámci ktorej bola pozornosť zameran  na 34 miestnych iniciatív spolufinancovaných Eú, a to prostredníctvom 34 regionálnych kampaní v piatich členských štátoch (Francúzsko, Grécko, Rakúsko, Švédsko a Taliansko).

Kampa n bola venovaná známym a obl ben m miestam, ktoré priniesli zmenu do  vota občanov alebo ktorých rozvoj či modernizácia boli podporen  z finančných prostriedkov regionálnej politiky Eú.

V každom regióne sa uskutočnila jednomesa n  kampa n, ktorej cieľom bolo preukázať, ak  zmeny prin sa Eú na miestnej úrovni. Medzi iniciatívami boli okrem mnohých d alš ch aj tieto: škola na Guadeloupe (FR); divadlo v Peloponéze (EL); lyžiarske stredisko v Mellersta Norrlande (SE); ochrana zvierat a biodiverzity v  vre Norrlande (SE) a Abruzzi (IT); z мок v Tirolsku (AT);  elezni n  trať na Sicílii (IT); múzeum v Normandii (FR); z bavn  park v Burgenlande (AT) a pešie zóny v Epiruse (EL).

V každej komunikačnej kampani bola pou it  zmes komunika n ch prostriedkov:

- Reklama na mestských priestranstvách, digitálna reklama na miestnych webových lokalitách a v sociálnych médiách; napr. vo Florencii (IT) viseli plagáty na hlavnej vlakovej stanici.

- Umiestnenie interaktívneho fotoautomatu, vďaka ktorému sa miestni obyvatelia mohli odfotografovať s atrakciou; tak to fotoautomat bol k dispozícii napríklad v Burgenlande.
- Partnerstvá s miestnymi médiami či miestnymi vplyvnými pou ivatelia sociálnych médií: v Grand Est (FR) sme vytvorili partnerstvo s takouto vplyvnou osobou, ktorá vytvorila video z daného miesta, blogov  článok a príspevky v sociálnych médiách.
- Vizualne materiály v sociálnych médiách (v kombinácii so zostaven m komunikačného balíka).
- Organizácia miestnych podujatí so zástupcami regiónov, Európskou komisiou a vlastníkom projektu.

Dobr  správy!

V roku 2020 bude kampa n spusten  v 16 nových regiónoch v piatich členských štátoch (Francúzsko, Grécko, Holandsko, Írsko a Taliansko).

Projekty sú v tejto d alšej fáze orientovan  predovšetkým na ekologick  otázky. Viacer  regionálne kampane budú poukazať na pr rodn  rezervácie, ktor  zohrávajú d ležit  úlohu pri ochrane zvierat a biodiverzity, na obnovu pobrežnej oblasti, ekologick  univerzitn  areál či na propagáciu „mäkkej mobility“ prostredníctvom obnovy cyklistických chodníkov, autobusov  etn ch k životnému prostrediu a peších z n. D alšie t my pre rok 2020 budú napríklad kultúrne dedičstvo, kultúra, doprava atď.

KLÚČOVÉ ČÍSLA KAMPANE

475 000
návštev

na WEBOVEJ LOKA-
LITE REGIO

23 000
záberov

v INTERAKTÍVNO
FOTOAUTOMATE

17
partnerstiev

s MIESTNYMI
MÉDIAMI

26
partnerstiev

s MIESTNYMI vply-
vnými osobami

Kampaň „Čo prináša EÚ regiónom“ nadväzuje na návrhy Komisie týkajúce sa európskej zelenej dohody a má rovnaký cieľ, ktorým je zvyšovať povedomie o opatreniach a výsledkoch EÚ na regionálnej úrovni.

Vplyv na zapojenie občanov

Z testov vykonaných v krajinách pred kampaňami a po kampaniach vyplynulo:

- › Zameraním na dané miesto sa vytvárajú citové väzby: využitie kampane na komunikáciu o miestnych a regionálnych miestach bolo zásadné pri dosahovaní zapojenia cieľových skupín – napr. až 71 % vo Švédsku a 93 % v Taliansku.
- › Diskusia na miestnej úrovni umožňuje EÚ sprostredkovať posolstvá na prierezovej úrovni: odkazmi na regionálne

miesta a stratégiami sa vytvára takmer taká istá úroveň zapojenia proeurópskej skupiny aj euroskeptikov. Napríklad, 65 % euroskeptikov v jednom francúzskom regióne pozitívne hodnotilo schopnosť kampane poskytovať informácie o zapojení EÚ.

- › Okrem toho sa zistilo, že občania sa viac zaujímajú o informácie o projektoch a miestach, ktoré sú aktuálne financované EÚ v ich regióne. V priemere 75 % oslovených obyvateľov regiónu by v budúcnosti privítalo kampaň, ktorá vyzdvihne najnovšie atrakcie a miesta v ich regióne. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<https://europa.eu/!Qt64gt>
#EUinmyRegion!

Lyžiarsky štadión v Östersunde, Švédsko

Morská oblasť Torre del Cerrano, Taliansko

INFORMAČNÉ MIESTO

Hodnotenie politiky súdržnosti v členských štátoch

Hodnotenie je kľúčový rozmer rozvoja politiky súdržnosti, keďže je podkladom pre tvorbu politiky a jej vykonávanie, pričom poskytuje solídne dôkazy o výsledkoch a vplyvoch zásahov.

Pravidlá, od ktorých sa odvíja plánovanie a vykonávanie politiky súdržnosti, sa čoraz viac zameriavajú na posudzovanie jej vplyvov. V období rokov 2014 – 2020 mali členské štáty (po prvýkrát) povinnosť vykonávať hodnotenia v záujme posúdenia efektívnosti, účinnosti a vplyvu cieľov jednotlivých programov. Pravidlá politiky súdržnosti sa vzťahujú na Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond a Kohézny fond.

Poznatky o objeme, zameraní a povahe výsledných vnútroštátnych hodnotení sú predstavené ďalej v texte. Vychádzajú z tohto otvoreného súboru údajov: Hodnotenia programu politiky súdržnosti (2015 – súčasnosť) a pravidelne sa aktualizujú.

Čo je v zornom poli hodnotení?

Väčšina hodnotení je zameraná na otázky týkajúce sa vykonávania a pokrok pri dosahovaní cieľov. Hodnotenia sa sústreďujú na súvis projektov a opatrení s cieľmi programu a na efektívnosť a účinnosť ich vykonávania. Ďalej sa pomocou nich skúma pravdepodobnosť vynaloženia dostupných finančných prostriedkov a naplnenia vytýčených cieľov, najmä tých, ktoré boli stanovené vo výkonnostnom rámci.

Vykonávajú sa aj hodnotenia vplyvu, a to v neskoršej fáze programového cyklu, keď bola dokončená väčšina opatrení, ktoré už aj priniesli výsledky.

Veľké množstvo dôkazov s rôznymi prístupmi

Od roku 2015 členské štáty vypracovali vyše 1 000 hodnotení zameraných na rozličné fondy, témy a regióny, v ktorých sa

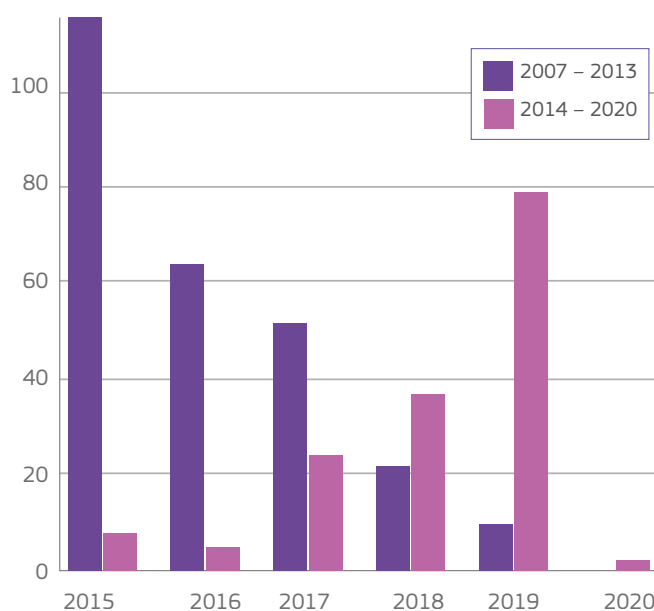
monitoroval pokrok vykonávania či vplyv zásahov. Týkajú sa programových období 2007 – 2013 a 2014 – 2020.

Počet hodnotení v členských štátoch sa výrazne líši. Dosvedčuje to veľké rozdiely, pokiaľ ide o objem a rozsah pôsobnosti investičného financovania, počet programov v jednotlivých členských štátoch a navrhovaný prístup v hodnotiacich plánoch. Niektoré krajiny navyše uprednostňujú vykonávanie väčšieho množstva menších hodnotení, zatiaľ čo iné ich zlučujú.

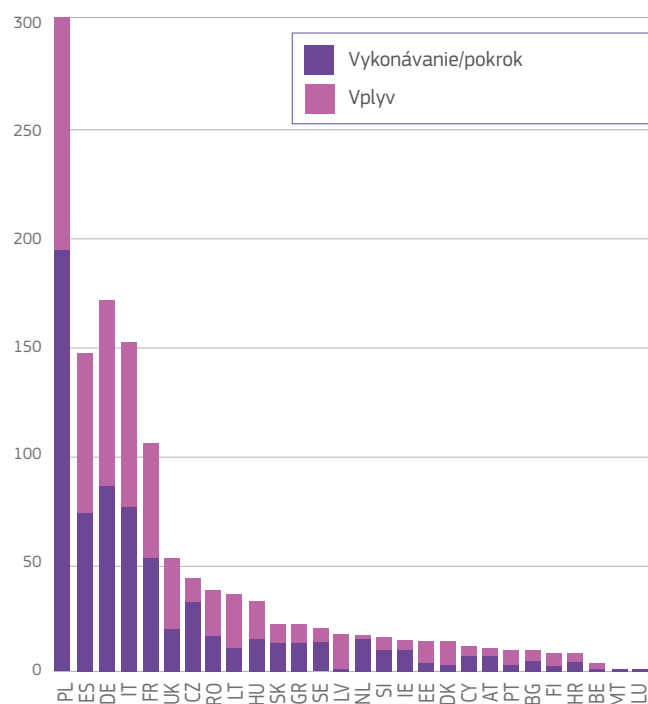
Aké témy boli najviac pokryté v rokoch 2014 – 2020?

V polovici programového obdobia sa väčšina hodnotení venuje sociálnym témam, čiastočne v dôsledku požiadavky na členské štáty, aby vypracovali hodnotenia vplyvu iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí do konca roku 2015 a 2018.

POČET HODNOTENÍ VPLYVU ZA ROK A PROGRAMOVÉ OBDOBIE

POČET HODNOTENÍ ZA KRAJINU A TYP (OD ROKU 2015)

Vypracované hodnotenia sa často sústreďujú na opatrenia, ktoré je možné vykonať rýchlejšie, napr. na podporu udržateľného a kvalitného zamestnania, ktorá má priamy prínos pre ľudí v EÚ.

Rozvrhnutie hodnotení v rámci tematických cieľov možno zúžiť podľa krajiny a fondu (niektoré hodnotenia sa vzťahujú na viacero fondov).

Na muške je výskum a inovácia

Vzhľadom na požiadavky tematického zamerania bol veľký objem investičných prostriedkov EFRR vyčlenený na posilnenie výskumu, technologického vývoja a inovácie. Najvyššie plánované sumy na posilnenie výskumnej a inovačnej infraštruktúry (výskum a inovácia), podporu investovania podnikov do výskumu a inovácie a rozvoj prepojení a synergií medzi firmami, výskumnými a vývojovými strediskami a vysokoškolským sektorom boli pridelené v Poľsku, Španielsku a Nemecku. Poľsko sa tiež vyznačuje najvyšším počtom hodnotení, no doteraz boli zamerané najmä na postup a monitorovanie.

Aké sú najnovšie vypracované hodnotenia?

Záverečné hodnotiace správy sú dostupné v knižnici hodnotení, v ktorej je možné zúžiť výber a vyhľadávať hodnotenia vypracované členskými štátmi. Vo väčšine prípadov sú správy v národných jazykoch, no k niektorým je priložený súhrn v angličtine.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

Čo robí Komisia v oblasti hodnotenia politiky súdržnosti:

<https://europa.eu/!XG63nD>

Výročné syntézy hodnotení a výročné správy o využívaní finančných prostriedkov:

<https://europa.eu/!MB77Fq>

Ak si želáte ďalšie informácie, obráťte sa na:

REGIO-EVAL@ec.europa.eu

Zaoberte sa problematikou, ktorú by ste chceli prebrať v rubrike INFORMAČNÉ MIESTO v budúcich číslach *Panoramy*?

Chceli by ste, aby sme na Platforme otvorených údajov EŠIF zverejnili nejaký súbor údajov?

V takom prípade nám pošlite e-mail: REGIO-EVAL@ec.europa.eu

Sledujte diskusiu na TWITTERI [#ESIFopendata](https://twitter.com/ESIFopendata)

alebo sa prihláste na odber nášho informačného bulletinu: http://ec.europa.eu/newsroom/index.cfm?service_id=788

Cezhraničná spolupatričnosť

Interreg

30 years together

Program Interreg, ktorý je hlavnou schémou EÚ v oblasti cezhraničnej spolupráce na vnútroštátnej a regionálnej úrovni, oslavuje 30 úspešných rokov a v budúcnosti chce spoločným úsilím dosiahnuť ešte viac. V roku 2020 sa zameriame na tri hlavné témy, ktoré podčiarkujú hlavnú podstatu Interreg, a súčasne reagujú na hlavné obavy občanov.

Od roku 1990 sa finančnými prostriedkami programu Interreg podporujú cezhraničné programy spolupráce medzi regiónmi, miestnymi orgánmi a občanmi. Z tejto schémy boli financované tisícky projektov a iniciatív, pomocou ktorých sa odstraňujú bariéry a vytvárajú bližšie vzťahy medzi ľuďmi. Interreg alebo Európska územná spolupráca, ako sa zvykne tiež nazývať, je v samotnom jadre európskeho ideálu, pretože regióny a krajiny povzbudzuje, aby sa borili s výzvami, ktoré možno zdolať len prostredníctvom spolupráce.

Oslavy počas roka 2020 poskytnú príležitosť na vyzdvihnutie mnohých úspechov programu Interreg. Zamerajú sa aj na budúcnosť, keďže sa začne diskutovať o politike spolupráce po roku 2020. Program Interreg sa vzťahuje na cezhraničnú, nadnárodnú a medziregionálnu spoluprácu, no takisto zasaďuje spoluprácu do udržateľnejšieho politického prostredia, napr. vo forme makroregionálnych stratégií či hraničného kontaktného miesta.

Program Interreg stelesňuje jednu zo základných hodnôt EÚ, a to spoluprácu medzi ľuďmi, regiónmi a krajinami, ktoré sú v našej blízkosti. V čase, keď sa niektorí občania čoraz viac uzatvárajú do seba a keď má politický dialóg sklony k prehliadaniu úspechov Európy, program Interreg sa usiluje prekonávať tieto prekážky a súbežne pomáha budovať silnejšiu a súdržnejšiu Európu založenú na spolupráci.

Program Interreg už teraz bojuje proti zmene klímy a prispieva k ekologickejšej Európe. Povzbudzuje mladých ľudí, aby pracovali alebo študovali v zahraničí a podporuje iniciatívy, v ktorých sa môžu naučiť jazyk susedov či zapojiť sa do dobrovoľníckych projektov. Vďaka nemu môžeme všetci cestovať z jednej krajiny do druhej, hľadať si prácu v pohraničných regiónoch Európy alebo mimo EÚ či využívať prístup k verejným službám, ktoré sú čo najbližšie k našim domovom.

Všetci potrebujeme susedov

Všetci ich máme – a záleží na nich! Spolupracujeme, spoluprodujeme a spoluvytvárame nové príležitosti pre lepšiu budúcnosť v našom spoločnom európskom priestore. Spolupráca nebola nikdy dôležitejšia, pretože výzvy nemali nikdy predtým natoľko celosvetový rozmer. Lesné požiare nepoznajú hranice a šíria sa z kopcov do údolí, nikdy si nepýtajú povolenie na prekročenie hraníc. To isté platí pre choroby, znečistenie a sociálne nepokoje. Ak je zasiahnutá jedna strana hranice, druhá bude tiež.

Vieme však, že deliť sa o hranice nie je len o hľadanie riešení spoločných problémov. Znamená to aj využívať spoločné príležitosti, spoločné záujmy, spoločný životný štýl a kultúrne zvyky. Spolu vytvárame silné komunity a stavíme mosty medzi ľuďmi na obidvoch stranách hraníc. Spolu občanom zabezpečujeme lepší prístup k vzdelávaniu, zdravotnej starostlivosti či pracovným miestam. Spolu zlepšujeme cezhraničnú prepojenosť a prístupnosť a zároveň zachováваме našu bezpečnosť a ochraňujeme dedičstvo a prírodu.

So susedmi máme spoločné viac, ako si myslíme. Európa nás udržiava pohromade. Už 30 rokov programy spolupráce EÚ pod hlavičkou Interreg pomáhajú susedom spoločným úsilím vytvárať silné komunity pozdĺž vnútorných aj vonkajších hraníc.

Tisíciky projektov financovaných EÚ prinášajú konkrétne výhody do pohraničných regiónov EÚ aj za jej hranicami, pričom budujú dôveru a rešpekt medzi tými, ktorí sa delia o spoločný priestor.

TROJFÁZOVÝ PRÍSTUP

Program Interreg je jedným z dvoch cieľov politiky súdržnosti na obdobie rokov 2014 – 2020 a má rozpočet vo výške 10,1 miliardy EUR, ktorý je financovaný z Európskeho rozvojového fondu. Tieto prostriedky sú investované do niekoľkých programov spolupráce zodpovedných za riadenie financovania projektov.

Existuje 60 programov cezhraničnej spolupráce, 15 programov nadnárodnej spolupráce a štyri medziregionálne programy:

- › cezhraničnou spoluprácou sa podporuje spolupráca medzi regiónmi NUTS III z najmenej dvoch rôznych členských štátov, ktoré sa nachádzajú priamo na hraniciach alebo v ich tesnej blízkosti;
- › nadnárodná spolupráca zahŕňa regióny z viacerých krajín EÚ tvoriace väčšie celky s cieľom presadzovať lepšiu spoluprácu a regionálny rozvoj v rámci EÚ kolektívnym riešením spoločných otázok;
- › medziregionálna spolupráca je zo zemepisného hľadiska celoeurópska a pokrýva rozsiahlejšie oblasti.

Podpora dnešnej mládeže

Mladí ľudia vo veku 15 až 29 rokov predstavujú 17% obyvateľstva EÚ. Všetci sa stretávajú s rovnakými výzvami, ako sú slabé trhy práce a nedostatočné možnosti vzdelávania a odbornej prípravy. Mladí ľudia síce nie sú imúnni voči krízam, ako sú globálne otepľovanie, neistota a rozšírená nedôvera voči verejným inštitúciami, no všetci túžia po lepšej budúcnosti. EÚ poskytuje rozmanité možnosti vrátane väčšej mobility, ktorá je zásadná pri posilňovaní jej pozície znalostnej ekonomiky. ➤

NOVÉ ZRUČNOSTI PRE MLADŠIU GENERÁCIU

Tvorcovia projektu NewGenerationSkills v podunajskej oblasti si zaumienili, že využijú potenciál mladých ľudí v oblasti podnikania a sociálnej inovácie tak, že ich vybavia zručnosťami, aby sa stali nositeľmi zmien vo svojich miestnych komunitách.

Projekt začal na miestnej úrovni s cieľom vytvoriť priaznivé prostredie, v ktorom mladí ľudia môžu rozvíjať svoje inovačné nápady v rámci podnikov s vysokým sociálnym prínosom. V rámci neho sa zmodernizovali mechanizmy spolupráce v záujme vytvorenia inovačných miestnych systémov podpory vo forme inovačných laboratórií, ktoré sú prepojené v nadnárodnej sieti. Prepojenie inovácie a podpory pre mladých podnikateľov prispeje k preklenutiu rozdielov medzi vzdelávaním a zručnosťami novej generácie, ktoré sú potrebné na to, aby sa presadili v meniacom sa svete práce.

Výsledkom tohto procesu podpory inovácie orientovaného na mládež by mala byť lepšia ekonomická výkonnosť, menší odliv mozgov a pozitívny vplyv na kvalitu miestneho pracovného či životného prostredia.

<http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/newgenerationskills>

Už 30 rokov sa prostredníctvom programu Interreg a politiky spolupráce hľadajú riešenia pre mladých ľudí. Spolupracou, vytváraním partnerstiev a výmenou znalostí na zlepšenie úrovni vzdelania a zručností program Interreg pomáha zabezpečovať pracovné príležitosti pre mladých ľudí, uľahčuje mobilitu mládeže pomocou cezhraničných stáží a spoluprácu medzi vzdelávacími inštitúciami.

Konkrétnym príkladom je projekt na nemecko-dánskych hraniciach „BELT“, v ktorom sa posilňuje schopnosť mladých ľudí pracovať a vzdelávať sa na obidvoch stranách hranice, vďaka čomu sa zvyšuje ich zamestnateľnosť. Inde sa zase vyše 1 000 stážistov zapojilo do projektu „euregio-Xperience“, v ktorom preskúmali svoje budúce pracovné príležitosti na trhu práce v pohraničnom regióne medzi Nemeckom a Holandskom.

Program Interreg podporuje nadnárodné siete, aby mladým podnikateľom pomohol rozvíjať svoje zručnosti. V podunajskej oblasti sa projekt „NewGenerationSkills“ zameriaval na uvoľnenie nevyužitého potenciálu mladých ľudí prostredníctvom rozvoja ich zručností a vytvorenia priaznivého prostredia na realizáciu ich inovačných nápadov. Program Interreg tiež vzdeláva mladých ľudí v záujme zvýšenia ich povedomia o globálnom otepľovaní.

Maďarsko-srbský projekt „Youth-together“ pomáha mladým ľuďom prispôbiť sa udržateľnejšiemu spôsobu života. Program Interreg buduje dôveru v pohraničí prostredníctvom zriaďovania spoločných verejných služieb, ktoré sú ľahko prístupné pre mladých ľudí. Príkladom je nemocnica Cerdanya, ktorá je prvým cezhraničným zdravotníckym zariadením

LEPŠIA STAROSTLIVOSŤ O MLADÝCH PACIENTOV V PYRENEJACH

V projekte financovanom EÚ sa zlepšil prístup k zdravotnej starostlivosti pre deti, ktoré žijú vo východných Pyrenejach. Vďaka tomu sa pre najmladších pacientov zabezpečilo poskytovanie čo najlepšieho ošetrovania v tomto prevažne hornatom, odľahlom a vidieckom cezhraničnom regióne medzi Francúzskom a Španielskom.

Pediatrické stredisko v Cerdanya vyzvalo tím odborníkov, aby vytvorili stratégie na poskytovanie optimálnej starostlivosti pre hospitalizovaných a ambulantných pacientov prostredníctvom zlučovania prostriedkov a skúseností a vytvárania partnerstiev v záujme efektívnejších nákladov.

Výsledné zariadenia sú prevádzkované ako neziskové jednotky otvorené pre deti a dospelých od 0 do 17 rokov. Ponúkajú individuálne liečebné plány a nepretržitú lekársku starostlivosť, pričom tím odborníkov (lekári, dietetici a terapeuti) pomáha pacientom a ich rodičom, aby sa naučili prispôbiť a žiť plnohodnotne so svojou diagnózou.

<http://pediatrie-occitanie.alefpa.asso.fr/>

v Európe. Mladí ľudia vo Francúzsku a Španielsku tak majú prístup k rovnakej zdravotníckej starostlivosti (pozri rámček).

Zmysel pre komunitu sa pestuje od malička. Vďaka iniciatíve Mladí dobrovoľníci Interreg (IVY) vytvorenej v roku 2017 sa približne 400 dobrovoľníkov vo veku 18 až 30 rokov zapojilo do programov a projektov spolupráce. IVY je tiež súčasťou Európskeho zboru solidarity, ktorý poskytuje možnosti dobrovoľníctva, stáží a zamestnania vo vlasti či v zahraničí. ➤

SIEŤ KLÚČOVÝCH MLÁDEŽNÍCKYCH ORGANIZÁCIÍ V JUŽNOM BALTIKU

Hodnota zapájania mládeže do demokratického procesu je zrejmá na úrovni miestnych komunít aj na medzinárodnej úrovni. Pokrok v oblasti praktického vykonávania však bol pomalý. Mladí ľudia sú naďalej na okraji väčšiny demokratických procesov. Projektom Interreg „SB YCGN“ sa posilňuje kapacita miestnych cezhraničných aktérov na zapájanie mladých občanov do procesu tvorby rozhodnutí, a upevňuje sa tak participatívna demokracia. Keďže zapájanie mladých do politických procesov je cezhraničný problém, cieľom projektu je zvýšiť cezhraničné kompetencie zúčastnených aktérov v záujme posilnenia európskej integrácie prostredníctvom zapájania občanov, verejných orgánov, politických a sociálnych skupín v partnerských krajinách. Vďaka programu Interreg môžu mladí občania zakúsiť participatívnu demokraciu nielen vo svojej vlasti, ale môžu sa naučiť lepšie chápať aj susedné krajiny.

<https://southbaltic.eu/-/sb-ycgn>

Ekologická a klimaticky neutrálna Európa

Hranice vznikli s cieľom vytvoriť pocit spolupatričnosti a spoločnej identity, no flóre ani faune nezabránia v ich prekračovaní. Znečistenie ovzdušia, vody, pôdy a nadmerné využívanie spoločných zdrojov nepoznajú vnútroštátne hranice. Program Interreg už viac ako 30 rokov presadzuje spoluprácu v otázkach týkajúcich sa životného prostredia v záujme zachovania našich ekosystémov pre budúce generácie.

Projekt „LOS_DAMA!“ je zameraný na ochranu zelených otvorených priestranstiev prostredníctvom zostavenia siete miest v Alpском regióne EÚ, ktorý pokrýva Francúzsko, Nemecko, Rakúsko, Slovinsko a Taliansko. Vďaka tomuto úsiliu dôjde v novej sieti alpských miest k oživeniu významných zelených plôch. Európska komisia nedávno predstavila zelenú dohodu ako novú stratégiu

rastu Európy s cieľom vytvoriť uhlíkovo neutrálnu Európu do roku 2050. Jedna vec je nad slnko jasnejšia – zelenú a uhlíkovo neutrálnu Európu môžeme dosiahnuť len vtedy, ak budeme spolupracovať. Práve to je cieľom programu Interreg, ktorý sa snaží úspešne plniť už 30 rokov. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/factsheet/interreg30_en.pdf

<https://interreg.eu/about-interreg/>

OCHRANA PRIESTRANSTIEV, SPÁJANIE ĽUDÍ

V regiónoch alpského regiónu sa vyvíja koordinované úsilie v boji proti rozrastaniu miest a ohrozenia zelených priestranstiev či krajinných útvarov v mestách a ich okolí, ktoré spôsobuje nevidaný rast miest. Dochádza k vytrácaniu oddychových a poľnohospodárskych zón, ničeniu významných biotopov zvierat a môže dochádzať k vysúšaniu močarísk, čo všetko prispieva k zmene klímy.

Projekt LOS_DAMA! financovaný EÚ spája zainteresované strany z úrovne miest a regiónov s cieľom chrániť obývateľné otvorené priestranstvá a prepájať ľudí so zelenými priestranstvami v celom regióne. Cieľom je vytvoriť väčšie povedomie medzi občanmi o význame ochrany a riadenia prímestských krajinných útvarov vo vnútri a v okolí hlavných metropolitných oblastí alpského regiónu, ktoré majú často poľnohospodárske využitie.

Cieľom projektu je zostaviť praktický súbor metód na uľahčenie spoločného plnenia plánov udržateľnej ochrany a riadenia prímestských krajinných útvarov, a takisto aj niekoľko komplexných krajinárskych prístupov.

Okrem toho bola založená sieť alpských miest, t. j. koalícia mestských a metropolitných orgánov, ktorá sa venuje práci so zainteresovanými stranami so zámerom posilnenia ich zelených priestranstiev a rozvoja zelenej infraštruktúry.

https://www.alpine-space.eu/projects/los_dama/en/home

VYTVÁRANIE ZDRAVŠÍCH MIEST PRIAZNIVEJŠÍCH PRE CHODCOV

Projekt CityWalk pomáha 10 mestám v podunajskej oblasti znižovať znečistenie, hluk a dopravné zápchy prostredníctvom zlepšovania podmienok pre chodcov a presadzovania mobility šetrnej k životnému prostrediu.

Partnerské mestá vykonávajú malé pilotné opatrenia na zlepšenie schodnosti, a súčasne zostavujú návrhy politiky. Hlavným záujmom projektu je síce chôdza, no uplatňuje sa celostný prístup k posilneniu mestskej mobility prostredníctvom účinnej kombinácie verejných a súkromných dopravných prostriedkov.

Zmeny, ktorými sa podporuje chôdza, by mohli zahŕňať pretvorenie miest tak, aby sa namiesto áut uprednostňovali chodci. Skúmajú sa tzv. mäkké zásahy, ktorými sa ľudia povzbudzujú, aby nechali auto doma, napr. schémy na zvyšovanie povedomia presadzujúce chôdzu a jej zdravotné prínosy.

<http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/citywalk>

INTERREG OSLAVUJE SVOJE 30. VÝROČIE NOVÝM PODCASTOM: „TOTO JE EURÓPA“

„Toto je Európa“, nový podcast iniciatívy Interreg, vám prináša osobné príbehy bežných Európanov, ktorým cezhraničná spolupráca zmenila život.

V tejto sérii vás bude sprevádzať novinárka Shahidha Bari po Európe od Baltského mora až po Baleárske ostrovy, ale aj na ďalšie miesta.

V prvej časti si môžete vypočuť, ako komunita Interreg vytvára ekologickejšiu Európu. Shahidha Bari vysadla na bicykel a preskúmala rodné mesto Steffena Nozona, ktorým je Rostock v severnom Nemecku. Steffen je zaniatený cyklista a ako riaditeľ mobility pretvára svoju miestnu oblasť tak, aby ju tvorili ekologickejšie ulice bez áut, v ktorých pulzuje život.

Prvá epizóda je dostupná na všetkých platformách: navštívte <https://this-is-europe.simplecast.com/>

Posilnenie projektov Interreg pomocou nástrojov a služieb Enterprise Europe Network

Enterprise Europe Network (EEN) je najväčšia podporná sieť na svete pre malé a stredné podniky (MSP). Má vyše 600 členov, ktorí sú uznávaní vo svojich

regionálnych či vnútroštátnych podnikateľských a inovačných ekosystémoch, ako sú regionálne rozvojové agentúry, priemyselné a obchodné komory, výskumné organizácie, univerzity, obchodné organizácie a podporné a investičné banky. EEN pôsobí vo viac než 60 krajinách a regiónom ponúka zaujímavú službu na podporu rozširovania činnosti miestnych MSP do zahraničia.

Celú škálu EEN, ktorú majú MSP k dispozícii bezodplatne, možno rozdeliť do troch kategórií: podnikateľské poradenské služby vrátane konzultácií o prístupe k financovaniu; služby rozširovania činnosti do zahraničia/partnerské služby; a inovačné služby. Väčšina z nich je spolufinancovaných prostredníctvom programu COSME, ktorý bude v novom viacročnom finančnom rámci od roku 2021 začlenený do programu Jednotný trh.

Prostredníctvom programu Horizont 2020 sa zároveň spolufinancujú inovačné služby, napr. budovanie kapacít v oblasti riadenia inovácií a služby riadenia hlavných klientov pre prijímateľov pilotného programu Nástroja pre MSP/Európskej rady pre inováciu (EIC).

Nástroje odvetvia

Nástroje a služby EEN ponúkajú veľký potenciál pre súčinnosť, či už uľahčenie nadnárodného procesu podnikateľského objavovania S3 alebo zapracovanie nástrojov párovania a poradenských služieb do projektov Interreg v záujme ich úspešného vykonávania. Uvedené príklady dosvedčujú ich úspešnosť v nedávnych projektoch.

V projekte Interreg zameranom na alpskú oblasť „S3-4AlpClusters“¹ sa v alpskom regióne zaviedol nadnárodný proces podnikateľského objavovania. Veneto Innovazione a Business Upper Austria v projekte zúročili obchodné vzťahy nadviazané v rámci činností EEN a zorganizovali cezhraničné akčné rozvojové semináre s cieľom vymedziť spôsoby ďalšieho rozvoja činností pri prechode na „inteligentný potravinársky ekosystém“.

Vo francúzsko-švajčiarskom projekte Interreg „Innovarc“² sa zhromaždilo 250 podnikov a výskumných organizácií vo francúzsko-švajčiarskom pohorí Jura so zámerom zvýšenia cezhraničnej spolupráce na inovačných projektoch. Tím poskytol rôzne konzultačné služby o prístupe k financovaniu, riadeniu inovácií a rozširovaní činnosti do zahraničia.

1) <https://www.alpine-space.eu/projects/s3-4alpclusters/en/home>

2) <http://www.innovarc.eu/innovarc/presentation-du-projet>

Obchodná a priemyselná komora v maďarskom kraji Győr-Moson-Sopron je vedúcim partnerom rakúsko-maďarského projektu Interreg „Smart-up“³, ktorý je zameraný na zvýšenie cezhraničnej obchodnej a inovačnej spolupráce medzi startupmi v pohraničných regiónoch.

Projekty „AMiCE“⁴ a „KETGATE“⁵ sú spolufinancované v rámci priority programu Interreg Stredná Európa v oblasti inovácie a rozvoja znalostí. AMiCE pomáha MSP zavádzať vyspelé výrobné technológie, predovšetkým 3D tlač. KETGATE spája organizácie na podporu podnikania s výskumnými a technologickými organizáciami z ôsmich krajín strednej Európy, pričom päť z nich hostuje tímy EEN. Cieľom je uľahčiť MSP cezhraničný prístup k prelomovým technologickým infraštruktúram pre pokročilé materiály, fotoniku, mikroelektroniku a nanoelektroniku v doprave, zdravotníctve a potravinárskom odvetví.

V projekte Interreg Severná a západná Európa „Boost4Health“⁶ boli vytvorené služby finančnej a nefinančnej podpory pri rozširovaní činnosti MSP do zahraničia v oblasti biologických vied a lekárskej technológie.

Veneto Innovazione je členom talianskeho konzorcia EEN Friend Europe, ktoré pokrýva regióny Veneto, Friuli-Venezia Giulia a Trentino-Alto Adige. Projekt zameraný na prevod podnikov podporený nástrojmi EEN uľahčil cezhraničný prevod podnikov a párovanie medzi potenciálnymi predajcami a nákupcami. ■

---

3) <https://www.interreg-athu.eu/en/smartup>

4) <https://www.interreg-central.eu/Content.Node/AMiCE.html>

5) <https://www.interreg-central.eu/Content.Node/KETGATE.html>

6) <https://www.boost4health.eu>

Prednostné budovanie administratívnych kapacít na obdobie po roku 2020

Kostas Raftopoulos, vedúci tímu pilotného opatrenia na budovanie administratívnych kapacít v gréckom riadiacom orgáne, vysvetľuje význam dobrej správy a budovania kapacít v oblasti politiky súdržnosti.

Povedzte nám, prečo ste sa rozhodli zapojiť sa do pilotného opatrenia na prednostné budovanie administratívnych kapacít na roky 2021 – 2027?

Do tohto projektu sme sa rozhodli zapojiť, pretože náš riadiaci orgán pocítil v roku 2015 veľký šok po zlúčení troch riadiacich orgánov, ktoré predtým spravovali tri rôzne programy – cestné komunikácie, železnice a ochranu životného prostredia. Hneď na začiatku sme

si uvedomili, že sa musíme ihneď zaoberať našimi systémami a ľuďmi, aby sme zladili spôsob nášho fungovania. Začali sme informačnými systémami a roztrieštené systémy sme nahradili jedným novým riadiacim systémom založeným na jednotných dokumentoch. Potom sme prešli na zriadenie medzifunkčných tímov s cieľom identifikovať zdroje nesúladu a rozšíriť najlepšie postupy z troch predchádzajúcich štruktúr.

Keď sme sa dozvedeli o iniciatíve Komisie, boli sme už spoločne s naším politickým vedením presvedčení, že potrebujeme posilniť naše administratívne kapacity, a to predovšetkým na budúce obdobie. Myslím si, že účasť na tomto pilotnom opatrení zrýchlila postup, ktorý sme začali zavádzať v roku 2015. Bez tohto projektu by sme sa posúvali vpred oveľa pomalšie a po menších častiach.

Ktoré prvky boli najužitočnejšie a priniesli najväčšie inovácie?

Toto pilotné opatrenie je v prvom rade skvelá príležitosť na to, aby sme si dopriali čas a pouvažovali nad tým, čo berieme ako samozrejmosť. V dôsledku tlaku rutinných povinností a krátkych lehôt odkladáme budovanie administratívnych kapacít na zajtra. Svet sa však mení a my musíme reagovať. Štruktúry a zručnosti, ktoré sme predtým vybudovali, môžu byť nedostatočné, ak neinvestujeme do ich kontroly a obnovy.

Po druhé, samotná spolupráca s GR REGIO a Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) je veľmi užitočná skúsenosť. Organizovanie seminárov a pohovorov, v rámci ktorých sme si vypočuli návrhy do budúcnosti od našich ľudí v prvých líniiach, prijímateľov a ďalších zainteresovaných strán, sa môže niektorým súkromným organizáciám

zdať banálne, no pre grécku verejnú správu (a podľa mňa aj pre mnohé iné verejné správy) je vskutku inovačné.

Po tretie, v záujme realizácie plánu sme zostavili dobrovoľné realizačné tímy pozostávajúce z personálu zo všetkých oddelení a sektorov. Viedli ich kolegovia z prvej línie, ktorí preukázali svoje spôsobilosti, ale nemali ich dovtedy možnosť uplatňovať. Naša spolupráca s tímom OECD bude rozšírená na realizáciu konkrétnych opatrení. Znamená to, že realizačné tímy budú môcť priamo spolupracovať s OECD, ako aj s oddelením ľudských zdrojov (agentúra mimo nášho riadiaceho orgánu), sprostredkovateľskými orgánmi, prijímateľmi, vnútroštátnym koordinačným orgánom a ďalšími. Inak povedané, otvorí sa množstvo komunikačných kanálov na výmenu najlepších postupov, znalostí a skúseností a na ďalší rozvoj kultúry tímovej práce.

Ako reagovali vaši kolegovia a do akej miery sa zapojili?

Keď sme zorganizovali prvý seminár v Aténach s vyše 100 účastníkmi, ktorí zastupovali približne 40 zainteresovaných strán, členovia tímu OECD sa ma spýtali: „Prečo sú všetci títo ľudia takí nadšení?“ Ľudia mali možnosť hovoriť, stretnúť sa s kolegami z celého Grécka a podeliť sa o svoje skúsenosti, návrhy a obavy. Práve toto nadšenie u nás pretrváva aj počas realizácie. Tímy spolu-

pracujúce s OECD od mája 2020 boli natolko nedočkavé, že začali s prípravou materiálov tri mesiace pred prvou plánovanou misiou OECD v Aténach.

Aké sú vaše očakávania do budúcnosti a pomôže táto práca lepšie riadiť budúce investície politiky súdržnosti?

Štyri roky po zlúčení a 18 mesiacov po zapojení sa do tohto projektu máme oveľa väčšiu istotu, že naša organizácia bude dobre pripravená na nadchádzajúce programové obdobie. Naš plán obsahuje 19 opatrení, z ktorých 11 sa týka vnútorných personálnych otázok, šesť súvisí s našimi vzťahmi so zainteresovanými stranami a prijímateľmi a dve sú zamerané na odstraňovanie byrokracie a zriadenie komunikačného kanála s orgánom auditu, certifikačným orgánom a vnútroštátnym koordinačným orgánom. Som presvedčený, že čitatelia (hlavne tí, ktorí pracujú so systémom riadenia finančných prostriedkov EÚ) plne chápu význam uvedených opatrení pri budovaní administratívnych kapacít.

Odporúčali by ste kolegom z iných riadiacich orgánov, aby investovali do vytvorenia plánov administratívneho budovania kapacít?

S kolegami z Bulharska, Chorvátska, Poľska a Španielska sme mali možnosť viackrát diskutovať o hlavných výzvach, ktorým riadiace orgány čelia, a je očividné, že sa zhodujeme v takmer polovici

problémov. Niektoré problémy sú však špecifické pre daný individuálny prípad, a je preto nutné ich identifikovať a riešiť. Podľa môjho názoru sa systematickým prístupom, ako je prístup metodiky OECD, zaručí, že každý plán bude obsahovať opatrenia, ktoré sú najviac potrebné na posilnenie administratívnych kapacít vo všetkých jednotlivých prípadoch. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

Súhrnná správa I. fázy spoločného pilotného opatrenia:

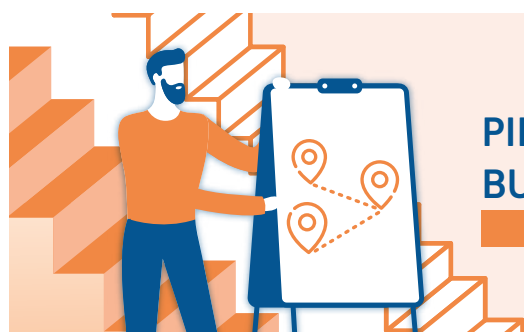
<https://europa.eu/!Gq44bp>

Dobrá správa a administratívne kapacity – príbeh nových údajov:

<https://europa.eu/!uM83XJ>

Praktický súbor nástrojov – plány budovania administratívnych kapacít:

<https://europa.eu/!dv43qF>

PILOT ON GOOD GOVERNANCE AND CAPACITY BUILDING FOR COHESION POLICY

- PILOT ACTION IN COOPERATION WITH THE OECD -

Iniciatíva pre dobiehajúce regióny uplatňuje nový prístup k vykonávaniu projektov EÚ

V správe „Ekonomické výzvy zaostávajúcich regiónov“, ktorú spoločne vydali Európska komisia a Svetová banka v roku 2017, boli analyzované hlavné výzvy, ktorým čelia takéto regióny, a navrhli sa stratégie a opatrenia na oživenie alebo udržanie ich dlhodobého rastu a konkurencieschopnosti. Pripravila sa tak pôda pre iniciatívu Catching-up Regions (Dobiehajúce regióny) – program praktickej technickej pomoci zameraný na identifikáciu prekážok konkurencieschopnosti a zlepšenie poskytovania finančných prostriedkov politiky súdržnosti vo vybratých regiónoch s nízkymi príjmami v celej EÚ.

V správe sa tiež konštatuje, že investície a podpora v takýchto regiónoch sú nutné, aby sa predišlo stagnácii alebo zvráteniu súčasných trendov postupne sa zlepšujúcich úrovni zručností, inovačnej aktivity, základného kapitálu a produktivity práce. Poľsko a Rumunsko boli prvé krajiny, ktoré pilotne vykonávali iniciatívu pre dobiehajúce regióny (CuRI) a neskôr sa pridali Chorvátsko a Slovensko.

Prostredníctvom CuRI, ktorú spoločne vykonávajú príslušné vnútroštátne a regionálne orgány, Komisia a Svetová banka, sa poskytujú odborné znalosti niekoľkým regiónom s nízkymi príjmami. Medzi regióny s nízkymi príjmami patria všetky regióny s HDP na obyvateľa v štandarde kúpnej sily pod 50% priemeru EÚ. Spoločné výskumné centrum EÚ sa zapojilo do vykonávania pilotnej fázy iniciatívy v Rumunsku.

Podpora sa poskytuje v širokej škále oblastí politiky: od stratégie inteligentnej špecializácie a podpory podnikov cez územné plánovanie a komercializáciu výskumu až po odborné vzdelávanie a prípravu. Pomoc je prispôbena potrebám každej zúčastnenej krajiny alebo regiónu a dopĺňa existujúce stratégie a programy. Zámerom iniciatívy je tiež reagovať na politické odporúčania v analýze štrukturálnych otázok v rámci európskeho semestra.

Praktický prístup

Cieľom CuRI je dosiahnuť praktické výsledky, ktoré by mohli zrýchliť tempo štrukturálnych reforiem vo zvolených oblastiach politiky, a nielen predkladať odporúčania. Poskytuje politické, právne a administratívne poradenstvo skombinované so silným budovaním kapacít a navrhovaním projektov, aby regiónom pomohla zlepšiť si produktivitu a konkurencieschopnosť. Prináša tiež nové možnosti vykonávania politiky súdržnosti, investičných priorít a administratívnych postupov.

Model spolupráce zostavený v rámci iniciatívy zabezpečuje pokrok pri riešení nedostatkov, ktoré tradične brzdia vykonávanie fondov EÚ. Bolo dokázané, že poskytovanie finančného krytia z európskych štrukturálnych a investičných fondov je vďaka CuRI rýchlejšie a efektívnejšie. Prispelo to k zlepšeniu kritérií na výber projektov a vykonávania pravidiel štátnej pomoci, k zvýšeniu administratívnej kapacity, posilneniu prípravy a hodnotenia projektov a k podnieteniu väčšej spolupráce medzi súkromným a verejným sektorom.

V CuRI sú začlenené aj rozmanité inovačné prístupy. Napríklad partnerské preskúvanie TAIEX sa použilo na preštudovanie a získanie lepších poznatkov o podobných projektoch, ktoré boli vykonané v iných európskych krajinách.

Iniciatíva zabezpečuje jedinečný priestor na spoluprácu, v ktorom si vládne inštitúcie, regionálne a miestne orgány, Komisia, medzinárodné finančné inštitúcie a ďalší môžu vymieňať strategické a prevádzkové odborné znalosti medzi rôznymi organizáciami a územnými oblasťami. Tieto úzke vzťahy pomáhajú riešiť problémy spôsobené útržkovitými znalosťami a zložitými i slabými administratívnymi kapacitami na niektorých územiach vykonávajúcich fondy EÚ.

Katalyzátor zmeny

Po úspechoch v zahraničí sa k iniciatíve CuRI pripojil Prešovský kraj na Slovensku s cieľom riešiť niektoré zo svojich osobitných výziev. Práce sa začali cieľovými opatreniami na podnietenie hospodárskeho rozvoja v odľahlom okrese Snina a ich súčasťou bolo posilnenie potenciálu cestovného ruchu v národnom parku Poloniny. Ďalšie opatrenia boli zamerané na zlepšenie energetickej účinnosti vo verejných budovách a na vytvorenie novej geodátovej platformy (pozri rámček). Kraj si tiež vytvoril nový

prístup k posilneniu systémov odborného vzdelávania a prípravy prostredníctvom posilnenia vzťahov medzi miestnymi podnikmi a strednými školami.

Predseda Prešovského kraja Milan Majerský uvádza: „Spolupráca medzinárodných odborníkov s regiónom sa neskončila analytickými dokumentmi – táto iniciatíva bola katalyzátorom veľmi potrebnej zmeny.“

O rok neskôr sa iniciatíva CuRI rozšírila do susedného Banskobystrického kraja. Tento kraj sa sústreďuje na podporu udržateľnej mobility a rozvoj systémov integrovanej dopravy; posilňovanie potenciálu výskumu a vývoja v miestnych podnikoch; a na zlepšovanie sociálnej starostlivosti o starších obyvateľov. Po vzore osvedčených postupov susedného kraja sa aj tu hľadajú spôsoby, ako spárovať zručnosti, ktoré potrebujú miestni zamestnávateľia, s absolventmi škôl. ➤

“ Pre Svetovú banku bolo privilegiom vytvoriť partnerstvo s Európskou komisiou v rámci iniciatívy Dobiehajúce regióny. Mimoriadne si vážime systematickú výmenu znalostí v reálnom čase medzi regionálnymi partnermi týkajúcu sa štrukturálnych prekážok a životaschopných riešení. Táto iniciatíva bola tiež jedinečnou príležitosťou na skvalitnenie globálnych poznatkov o rozvojovej politike odvíjajúcej sa od daného miesta, pričom dúfame, že ich budeme môcť využiť v prospech chudobnejších krajín na celom svete. ”

Arup Benerji, regionálny riaditeľ pre krajiny Európskej únie, skupina Svetovej banky

PREŠOV ZAVÁDZA GEOPORTÁL

Prešovský kraj v súčasnosti hostuje moderný geodátový portál poskytujúci obyvateľom prístup k verejným informáciám. Platforma regionálnych územných a otvorených dát vyvinutá spolu s odborníkmi zo Svetovej banky slúži na podporu analytických a rozhodovacích procesov v kraji.

Portál GeoPrešov (<https://geopresovregion.sk>) je voľne k dispozícii pre každého. Poskytuje informácie o krajských a miestnych službách, napr. v oblasti zdravotníctva, nehnuteľností, kultúrneho dedičstva, podnikania, núdzových služieb a vzdelávania.

Miestny tím absolvoval odborné školenia o zadávaní dát a správe portálu, zatiaľ čo zástupcovia Prešova sa počas študijnej návštevy Bretónska vo Francúzsku naučili, ako sa geoportál prevádzkuje a udržiava. Vďaka tomu môžu ostatné krajské administratívne politické útvary využívať integrované datasúbory na podloženie rozhodnutí o budúcich investíciách v kraji.

Múdre kroky

V Rumunsku sa prvá fáza CuRI zameriavala najmä na inovačné stratégie inteligentnej špecializácie (RIS3) v severovýchodnom a severozápadnom regióne. Toto sú hlavné výstupy:

- › komplexná inventarizácia aktuálneho stavu vývoja a vykonávania RIS3;
- › zostavovanie stratégií a akčných plánov RIS3 na základe procesov podnikateľského objavovania;
- › vývoj osobitných štruktúr správy RIS3 v oboch pilotných regiónoch;
- › vývoj efektívnych plánov realizácie projektov.

V nadväznosti na úspešnosť týchto činností boli finančné prostriedky EÚ presunuté na podporu niekoľkých projektov inteligentnej špecializácie v dvoch regiónoch – 50 miliónov EUR z regionálneho operačného programu krajiny.

CuRI sa teraz rozširuje do všetkých rumunských regiónov so silným dôrazom na RIS3.

V záujme nadväznosti a stavania na výsledkoch sa zlúčili prostriedky z rôznych programov financovaných EÚ, aby bolo možné urýchlene financovať výstupy iniciatívy.

Chorvátsko je v skorej fáze zavádzania opatrení prostredníctvom CuRI v piatich východných krajoch: Vukovar-Srijem, Pozege-Slavonia, Osijek-Baranja, Slavonski Brod-Posavina a Virovitica-Podravina.

Prioritou je hľadanie efektívnejších spôsobov využívania štrukturálnych a investičných fondov EÚ. Chorvátske ministerstvo pre regionálny rozvoj preto pracuje na projekte pod vedením Svetovej banky. Cieľom je čo najviac využiť vplyv aktuálneho obdobia vynakladania finančných prostriedkov EÚ a zároveň zaviesť strategický prístup k vynakladaniu prostriedkov v rokoch 2021 až 2027. Mohli by tak vzniknúť iniciatívy v rôznych sektoroch vrátane poľnohospodárstva, potravinárskeho sektoru a spracovania kovov, vzdelávania, inovácie, sociálneho začlenenia, IKT, cestovného ruchu a priamych zahraničných investícií.

KOMERCIALIZÁCIA VÝSKUMU V RUMUNSKU

Rumunské inštitúcie vysokoškolského vzdelávania a verejné výskumné organizácie potrebujú pomoc, pokiaľ ide o implementáciu inovácie na trhu práce. Prostredníctvom iniciatívy CuRI sa vynakladá úsilie na vybudovanie kapacít na prenos technológie a zlepšenie technologickej vybavenosti výskumných a vývojových projektov v týchto organizáciách. Napríklad sa vyjasňujú právne otázky týkajúce sa duševného vlastníctva. V centre záujmu je aj uplatňovanie predpisov o štátnej pomoci v súvislosti s využívaním výskumnej infraštruktúry na komerčné účely.

Počas školení zorganizovaných pre výskumné tímy z prvých dvoch regiónov CuRI (severovýchod a severozápad) boli identifikované projektové žiadosti s komerčným potenciálom. Z regionálneho operačného programu sa vyčlenilo dodatočných 10 miliónov EUR na celoštátne zavedenie programu na podporu inovačných MSP, prostredníctvom ktorého sa testuje a zlepšuje komerčná životaschopnosť ich nápadov (koncepčná skúška).

V budúcnosti sa výskumníkom bude pravdepodobne poskytovať špecializované poradenstvo, ktoré im má pomôcť s priblížením projektov k trhu.

UVOLNENIE POTENCIÁLU V PODKARPATSKOM VOJVODSTVE

Podkarpatské centrum pre inováciu (PCI) vyvinulo pomocou iniciatívy CuRI opatrenie, ktorým v regióne pomáha posilňovať podnikateľsko-vedeckú spoluprácu a zhodnocovať vlastné výskumné a podnikateľské talenty. Vedcom a inžinierom pôsobiacim na troch miestnych univerzitách poskytuje prístup k špičkovému výskumnému a vývojovému vybaveniu, a takisto aj k odborným znalostiam.

PCI pomáha najslubnejším výskumným a vývojovým projektom na miestnych univerzitách využiť ich technologický a trhový potenciál. Výskumníci môžu v PCI pracovať na vývoji prototypov v spolupráci s vedeckými a obchodnými odborníkmi. Centrum tiež ponúka komerčné výskumné a vývojárske služby miestnym spoločnostiam a podnikateľom, ktorí potrebujú dodatočnú podporu na pretavenie svojich nápadov do reality. Počas iniciatívy CuRI pomohli inventáre vedeckých infraštruktúr na miestnych univerzitách firmám lepšie pochopiť, ako ich používať pri komerčnom podnikaní.

Okrem toho bolo zorganizovaných niekoľko študijných návštev vo francúzskej organizácii Toulouse Tech Transfer, fínskom podniku Aalto Design Factory a na belgickej Univerzite v Leuvene, počas ktorých si mohli zúčastnení pozrieť, ako funguje prenos technológií inde.

Dlhodobým cieľom PCI je uvoľniť potenciál výskumného a vývojového ekosystému v Podkarpatskom vojvodstve a zlepšiť relatívne nízku mieru spolupráce medzi miestnymi podnikmi a univerzitami.

Medzi ďalšie priority CuRI v Chorvátsku patrí budovanie kapacít v miestnej a regionálnej samospráve a úsilie o zastavenie odlivu obyvateľstva z niektorých východných krajov prostredníctvom vytvárania nových pracovných miest a podpory hospodárstva.

Nekonvenčné myslenie

Iniciatívou CuRI sa v rámci prvotného zavedenia v týchto štyroch krajinách vytvorilo veľa pozitívnych prínosov. Riadiace orgány aj prijímatelia projektov ocenili dodatočnú podporu a technickú pomoc pri zostavovaní projektov. Získané poznatky sa využijú pri prípravách na politiku súdržnosti po roku 2020.

Podľa generálneho riaditeľa pre regionálnu a mestskú politiku Marca Lemaîtreho iniciatíva CuRI umožňuje tvorivosť a inováciu počas tvorby politiky a vytvára priestor pre testovanie nových prístupov v rámci politiky súdržnosti, ktoré sa odkláňajú od štandardných alebo zaužívaných možností.

Ako vysvetľuje: „V tejto súvislosti iniciatíva vyžaduje od každej zainteresovanej osoby veľkú otvorenosť, zaniehanie a odvahu myslieť nekonvenčne.“ „Najúspešnejšie pilotné projekty sú v najväčšej možnej miere zapracované a vykonávané v rámci vnútroštátnych alebo regionálnych programov. Z všeobecného hľadiska iniciatíva CuRI preukázala, že sme schopní prekonať prekážky brániace hospodárskemu a sociálnemu rozvoju, a to prostredníctvom štrukturálnych reforiem na regionálnej a miestnej úrovni.“

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<https://europa.eu/!GW33Kn>

MEDIÁLNY PROGRAM YOUTH4REGIONS

V tejto rubrike uvádzame ďalší článok predložený mladou novinárkou, ktorá sa zúčastnila blogovej súťaže YOUTH4REGIONS.

Mediálnym programom Youth4Regions sa podporuje rozvoj novej generácie novinárov, ktorí sa špecializujú na regionálnu politiku. Vyzýva týchto mladých Európanov, aby sprostredkovali informácie o projektoch financovaných EÚ.

Fórum MIEST 2020: miestne problémy si vyžadujú miestne riešenia

Iskra Cankova vyberá silné momenty z návštevy Fóra MIEST v Porte v Portugalsku na konci januára 2020.

Udržateľnosť znamená spôsobovať malé alebo nulové škody na životnom prostredí a zabezpečovať tak dlhodobú trvácnosť. Na nedávno ukončenom Fóre MIEST sme sa mohli presvedčiť, ako sa mestá menia v tomto duchu vďaka politike súdržnosti.

Posledný ročník podujatia, ktoré sa koná každé dva roky, hosťovalo mesto Porto a z celej Európy dorazilo takmer 800 účastníkov. Keď ste však priamo súčasťou diania, cítite sa byť súčasťou niečoho oveľa väčšieho – podujatia, na ktorom sa schádzajú ľudia z celej Európy so spoločným cieľom, a to zachovať hospodársky rozvoj v členských štátoch, a súčasne uspokojiť potreby jednotlivých regiónov.

Navyše som mala možnosť vidieť, ako môže Európska komisia lepšie spolupracovať s mestami v oblasti tém, ako sú zmena klímy, digitalizácia a obehové hospodárstvo.

Narodila som sa a vyrastala v hlavnom meste Bulharska, v Sofii, a uplynulé dva roky som tam pracovala ako novinárka. Viem si preto veľmi dobre vybaviť množstvo problémov v krajine, ktoré

Iskra Cankova je študentka bakalárskeho programu v odbore žurnalistiky a masmediálnej komunikácie.

V minulosti pracovala ako reportérka a dnes pôsobí ako mediálna analytička. Iskra sa

dlhodobo zaujíma o medzinárodné vzťahy, predovšetkým o EÚ a jej politiky.

si postupom času vyžadovali riešenie. Jedným z nich je aj vytváranie integrovanej infraštruktúry a mestskej dopravy a investovanie do oboch týchto oblastí. Neuniklo to ani pozornosti Európskej komisie.

Na Fóre MIEST zaznelo veľa príkladov úspešných projektov realizovaných vďaka finančným prostriedkom politiky súdržnosti a Mestskej agendy pre EÚ. Patrila medzi ne aj druhá fáza integrovanej mestskej dopravy v Sofii odvíjajúca sa od výsledkov dosiahnutých v prvej fáze. Mestu zabezpečuje integrovaný

system verejnej dopravy, ktorý je šetrný k životnému prostrediu a nákladovo efektívny. Ide o jeden z príkladov, ako bežný problém, ktorému čelia občania Sofie, EÚ uznala ako prioritu, v dôsledku čoho mesto získalo finančné prostriedky.

Na príklade tohto miestneho problému v Sofii možno vidieť, ako politika súdržnosti a Mestská agenda EÚ skutočne fungujú, a čo je kľúčové pri napĺňaní potrieb občanov vo všetkých členských štátoch EÚ.

Európska komisárka pre súdržnosť a reformy Elisa Ferreira počas svojho vystúpenia na Fóre MIEST zdôraznila, že miestne problémy si vyžadujú miestne riešenia. Európska únia si žela menej roztrieštený a jednotnejší prístup. Každá budúca stratégia musí mať kľúčový cieľ. A cieľmi sofijského projektu integrovanej mestskej dopravy sú udržateľná multimodálna mestská doprava, digitálne riešenia a integrovaný rozvoj v mestských oblastiach.

Podľa komisárky by mali finančné prostriedky prúdiť priamo mestám na ich regionálny rozvoj. Najdôležitejšie nie sú však len peniaze. Najpodstatnejšie je využiť ich v rámci pracovnej metódy, ktorá prináša výsledky, a presne to bolo predstavené aj na Fóre MIEST 2020.

Udržateľnosť tiež možno vymedziť ako sociálno-ekologický proces, ktorého podstatou je približovať sa k spoločnému ideálu. Ideálom Fóra MIEST je formovať udržateľnú budúcnosť prostredníctvom miest. Regionálny rozvoj je jadrom celosvetového rozvoja a podujatia tohto rázu sú významným krokom smerom k modernizácii členských štátov EÚ, pri ktorej sa ochraňuje to, čo je dôležité – životné prostredie a historická kultúra. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/conferences/cities_forum_pt/

Komisárka Elisa Ferreira sa pripojila k členom panelu, predsedovi Výboru regiónov Karlovi-Heinzovi Lambertzovi a poslancovi EP Janovi Olbrychtovi, a odpovedá na otázky publika počas Fóra miest 2020

Maďarsko: smerovanie v ústrety spravodlivejšej a inteligentnejšej budúcnosti

Maďarský parlament, Budapešť

Maďarsko má rozmanitú krajinu a rôznorodé kultúrne dedičstvo. Investície EÚ sa zameriavajú na ochranu týchto osobitných vlastností, pričom finančné prostriedky politiky súdržnosti budú určené aj na modernizáciu digitálnej inovácie a energetického mixu tejto krajiny.

Maďarsko je vnútrozemský štát v strednej Európe s rozlohou približne 93 000 kilometrov štvorcových. Hraničí s Rumunskom na východe, Chorvátskom a Slovinskom na juhovýchode, Rakúskom na západe a so Slovenskom na severe. O spoločné hranice sa tiež delí s krajinami mimo EÚ, a to so Srbskom na juhu a s Ukrajinou na severovýchode.

Zemepisná povaha krajiny sa odvíja od dvoch veľkých vodných tokov: riek Tisa a Dunaj. Západné Maďarsko pozostáva z hornatého regiónu Dunántúl, čo v preklade znamená „za Dunajom“, a nachádza sa v ňom najväčšie jazero strednej Európy – Balaton. Na východe Maďarska prevládajú najväčšie európske prírodné trávnaté pláne – Veľká dunajská kotlina, zatiaľ čo sever je prevažne hornatý. Hlavné mesto krajiny Budapešť sa nachádza v strednom Maďarsku.

V Maďarsku sa nachádza 10 národných parkov a 35 chránených krajinných oblastí. Pýši sa najväčšou sústavou jaskynných termálnych vôd na svete a druhým najväčším termálnym jazerom na kúpanie. Slávne maďarské kúpele každý rok priťahujú milióny turistov.

Celkový počet obyvateľov krajiny je 9,77 milióna a odhaduje sa, že 7 % tvoria Rómovia. Integrácia týchto komunit, ktoré sú už odnepamäti prenasledované, je prioritou Maďarska aj EÚ.

Medzi hlavné priemyselné odvetvia krajiny patria poľnohospodárstvo a spracovanie potravín, farmaceutický priemysel, automobilový priemysel, strojárstvo, IKT a elektrický tovar. Ďalšími dôležitými odvetvami sú veľkoobchod a maloobchod, doprava a cestovný ruch. Krajina má vlastnú menu, maďarský forint (HUF), no momentálne sa pripravuje na prijatie eura.

Maďarské hospodárstvo je orientované na vývoz s veľkým dôrazom na zahraničný obchod. Vnútorné obchodovanie v rámci EÚ zodpovedá 82 % vývozu Maďarska, pričom takmer tretinu tvoria obchodné vzťahy s Nemeckom.

Maďarský HDP na obyvateľa vzrástol o 57 % medzi rokmi 2003 až 2017 a krajine sa úspešne darí kontrolovať nezamestnanosť. Miera nezamestnanosti dosahuje 3,4 %, čo je hlboko pod priemernou hodnotou EÚ 6,2 % z roku 2019.

Preklenutie rozdielov medzi regiónmi

Všetky regióny okrem stredného Maďarska majú HDP na obyvateľa pod priemerom EÚ 75 %, z čoho vyplýva, že životná úroveň mimo veľkých maďarských miest je nízka v porovnaní so zvyškom EÚ. HDP a rast sú mimoriadne nízke na juhozápade a východe krajiny.

V roku 2013 hrozila viac ako tretine (34 %) z celkového obyvateľstva chudoba alebo sociálne vylúčenie. Je dôležité integrovať komunity z okraja spoločnosti, ako sú Rómovia, a odstraňovať nerovnosti medzi jednotlivými územiaми krajiny.

Od roku 2004 bolo v Maďarsku investovaných 55,2 miliardy EUR z európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF). Väčšina

finančných prostriedkov politiky súdržnosti putovala do menej rozvinutých regiónov. Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF) boli zároveň použité na vytvorenie pracovných miest a znižovanie regionálnych rozdielov.

Očakáva sa, že do roku 2020 pocíti prínos iniciatív v oblasti zamestnanosti prostredníctvom EŠIF viac ako 280 000 ľudí vrátane osôb s nízkou kvalifikáciou či z okraja spoločnosti. Programy sociálneho rozvoja by mali poslúžiť 7 000 migrantom vrátane Rómov.

Z výhľadu po roku 2020 vyplýva, že maďarské hospodárstvo sa musí prispôbiť globalizácii a zabezpečiť vysokú kvalitu života pre svojich občanov. Komisia vyzvala Maďarsko, aby svoju investičnú politiku sústredilo na nízkouhlíkovú energiu a dopravu, výskum a inováciu, dopravnú infraštruktúru a efektívne využívanie energie a zdrojov.

Inteligentné a ekologické iniciatívy

Maďarsko bolo zatiaľ striedmym novátorom. Komisia navrhuje prideliť 35 % rozpočtu politiky súdržnosti tejto krajiny na roky 2021 – 2027 na podporu inovácie a inteligentnej transformácie. Tieto finančné prostriedky sa použijú na zavedenie digitálnych riešení a rozvinutie inovačných zručností. Zvýšením počtu priekopníckych maďarských firiem bude možné pretaviť viac výsledkov výskumu do nových výrobkov a služieb.

Širokopásmové pokrytie sa už zlepšuje: vďaka EŠIF získal od roku 2013 prístup k širokopásmovému pripojeniu ďalší 1 milión domácností. Osobitnú pozornosť treba venovať elektronickému

obchodu, pretože spotrebiteľia ani podniky v tejto krajine ho nevyužívajú naplno, pričom by sa malo viac investovať do digitalizácie.

Súčasný hospodárstvo je relatívne energeticky náročné, a preto je dôležité zlepšiť efektívnosť a prejsť na obnoviteľnú energiu. Komisia navrhuje prideliť 30 % rozpočtu politiky súdržnosti Maďarska na podporu ekologickejších riešení – napr. na výmenu zastaraných kotlov na fosílna palivá a podporu udržateľných a prístupných druhov dopravy, ako sú verejná doprava, vnútrozemské vodné cesty a aktívna doprava vo forme cyklistiky či chôdze.

Krajina sa už teraz usiluje ochraňovať svoje bohaté prírodné dedičstvo a zlepšovať environmentálne správanie, no potrebuje dodatočnú podporu. Aktivity užšej spolupráce so susednými krajinami by mali prispieť k ochrane životného prostredia, najmä v súvislosti s veľkými maďarskými riekami, a zároveň by sa nimi mal posilniť sociálny a kultúrny rozvoj.

Prostriedkami politiky súdržnosti sa budú aj naďalej zabezpečovať príležitosti pre znevýhodnené skupiny, ako sú deti, rómske komunity na okraji spoločnosti a osoby so zdravotným postihnutím. Komisia navrhuje uplatniť celostný prístup k územnému rozvoju a investovať do nových opatrení s cieľom prekonať predsudky.

Maďarsko môže zo svojej pozície dobre využívať prepojenia s okolitými krajinami v rámci stratégie podunajskej oblasti a cezhraničných projektov Interreg so Srbskom. Napriek tomu, že historicky je previazané s ostatnými krajinami strednej a východnej Európy, jeho budúcnosť bude prepojená s celosvetovým trhom. ➤

Farmaceutický sektor Maďarska založený na výskume je hlavným hráčom a hybnou silou lekárskeho pokroku a inovácie v celej krajine

Pevné základy na podporu ambiciózných plánov Maďarska

Maďarský minister pre inováciu a technológie László Palkovics sa zameriava na vyhlíadky na nasledujúce programové obdobie, počas ktorého bude hlavným cieľom krajiny zlepšiť svoju hospodársku a sociálnu konkurencieschopnosť.

Čo by chcelo Maďarsko dosiahnuť v období rokov 2021 – 2027? A ktoré investičné oblasti sú v danom období najdôležitejšie?

Stavíme na výsledkoch a skúsenostiach zo súčasného programového obdobia s prihliadnutím na veľké zmeny hospodárskej a sociálnej situácie v Maďarsku v uplynulých rokoch, ku ktorým významne prispelo finančné krytie EÚ.

Naším hlavným cieľom na obdobie rokov 2021 – 2027 je zvýšiť konkurencieschopnosť Maďarska z hospodárskeho aj sociálneho hľadiska. Ambiciózna Európa potrebuje ambiciózný rozpočet.

Na základe vládnych stratégií máme šesť hlavných cieľov:

- posilniť produktivitu a inovačnú kapacitu maďarských MSP, aby sa stali kľúčovými aktérmi v medzinárodnej hospodárskej súťaži;
- zvýšiť mieru zamestnanosti a zlepšiť produktivitu a pracovné podmienky;
- investovať do infraštruktúry, ktorá prispieva predovšetkým k posilňovaniu našej konkurencieschopnosti;

- zvýšiť cezhraničnú spoluprácu so susednými regiónmi;
- prideliť ústrednú úlohu výskumu, vývoju a inovácii;
- uľahčiť široké využívanie obnoviteľnej energie a podnecovať prechod na ekologickejší, nízkouhlíkový priemysel, ktorý vedie k obehovému hospodárstvu s cieľom bojovať proti zmene klímy.

Čo považujete zatiaľ za premeškané príležitosti a ako budete v nasledujúcom období riešiť tieto otázky a pretrvávajúce regionálne rozdiely?

Maďarsko zaviedlo v období rokov 2014 – 2020 úspešnú rozvojovú politiku. Vláda vynaložila 60 % finančných prostriedkov na zvýšenie konkurencieschopnosti MSP a ich podporu a výsledky sú jasne viditeľné – v rokoch 2010 až 2018 sa produktivita MSP v Maďarsku zvyšovala rýchlejšie ako v ostatných krajinách V4. Investície financované EÚ sú pravdepodobne hlavným dôvodom tohto rastu produktivity.

Zaviedli sa mnohé inovačné metódy. Zabezpečené vykonávanie projektov sa dosahuje prostredníctvom nového

systemu pokročilého financovania, ktorý žiadateľom umožňuje získať väčšiu pružnosť a menej závisieť od bánk. Nevyžaduje sa finančná záruka a k dispozícii je možnosť odkladu vlastného príspevku, vďaka čomu si žiadateľ môže dodatočne zlepšiť svoju likviditu.

Administratívne povinnosti sa zjednodušili. Legislatíva pozostávajúca z 24 rôznych právnych predpisov bola zmenená a zjednotená do jedného vládneho výnosu, a súčasne bol prepracovaný celý podporný systém.

Maďarsko je na čele krajín V4 vo využívaní finančných prostriedkov EÚ, keďže už absorbovalo 43 % svojho celkového finančného rámca, čo je nad priemerom EÚ (39 %).

Maďarsko sa síce vyznačuje jednou z najlepších mier rastu v EÚ, no ešte stále je piatym najmenej rozvinutým členským štátom s mierou rozvoja na úrovni 69 % priemerného HDP na obyvateľa. Navyše, je to jeden z posledných dvoch členských štátov, v ktorých sa úroveň rozvoja väčšiny regiónov drží pod 50 % priemeru EÚ. Aj z tohto dôvodu zastávame názor, že návrh Európskej komisie na zníženie Kohézneho fondu vo viacročnom finančnom rámci na roky

“...v rokoch 2010 až 2018 sa produktivita MSP v Maďarsku zvyšovala rýchlejšie ako v ostatných krajinách V4. Investície financované EÚ sú pravdepodobne hlavným dôvodom tohto rastu produktivity.”

2021 – 2027 je neprijateľný. Znižovanie regionálnych rozdielov je veľká výzva, ktorá si na dosiahnutie našich cieľov vyžaduje komplexný rozvoj a značné investície.

Aké sú najvýznamnejšie výzvy krajiny vzhľadom na nízkouhlíkové hospodárstvo, čistú energiu a udržateľnú dopravu?

Cieľom vlády je zabezpečiť ekologickú, inteligentnú a cenovo prístupnú energiu pre spotrebiteľov. Medzi hlavné ciele okrem toho patrí posilnenie bezpečnosti dodávok energie, pretvorenie energetického sektora tak, aby bol šetrný voči klíme, a podnecovanie inovačných príležitostí, ktoré sú významné pre hospodársky rozvoj.

Ďalším cieľom je zabezpečiť, aby sa väčšina elektriny v Maďarsku vyrábala z dvoch zdrojov: jadrovej energie a obnoviteľných zdrojov, a predovšetkým v solárnych elektrárnach. Ak sa do roku 2030 zabezpečí spoločné využívanie solárnej a jadrovej energie, 90 % výroby elektriny v Maďarsku bude bezuhlíkových. V roku 2040 poklesne dovoz elektrickej energie do Maďarska zo súčasného priemeru viac ako 30 % na menej ako 20 %.

Navyše, plánujeme znížiť emisie skleníkových plynov najmenej o 40 % do roku 2030 v porovnaní s úrovňami v roku 1990.

Zaviazali sme sa tiež, že do roku 2030 zvýšime súčasný 14 % podiel obnoviteľnej energie na najmenej 21 %, aby sme zaisťovali ekologickejšie a konkurencieschopnejšie ústredné vykurovanie.

Ekologizácia dopravy je kľúčová pri dosahovaní klimatických cieľov. Maďarsko stojí na čele vývoja elektrickej mobility v tomto regióne, pričom na celom území sa nachádza 672 nabíjajúcich staníc a na cestách je zaevidovaných viac než 14 000 ekologických značiek.

Ako vnímate výkonnosť maďarského hospodárstva a jeho schopnosť začlenenia do medzinárodného kontextu?

Pokiaľ ide o inovačnú výkonnosť, vo výročnom prehľade výsledkov inovácie Európskej komisie sa Maďarsko umiestnilo v spodnej časti „miernych novátorov“ a na nižších priečkach boli Rumunsko, Bulharsko, Chorvátsko, Poľsko a Lotyšsko. Všetky krajiny V4 spadajú do tejto kategórie.

Maďarsko v uplynulých rokoch zaznamenalo výnimočný rast, pričom v roku 2018 dosiahlo HDP na obyvateľa na úrovni 70 % priemeru EÚ a jeho priemerný ročný rast dosahuje 4 %. Európska komisia v prognóze z jesene 2019 predpokladala, že celkový deficit sa zníži z 2,3 % HDP v roku 2018 na 1,8 % HDP

v roku 2019. Toto zlepšenie sa odvíja predovšetkým od mierneho nárastu bežných výdavkov oproti HDP.

Podľa najnovších údajov čistý vývoz pozitívne prispel k rastu HDP (v treťom štvrtroku 2019). Rozšírenie investícií je možné pripísať posilneniu kapacít v stavebníctve a spracovateľskom priemysle, a takisto možno pozorovať neustály pozitívny príspevok čistého vývozu k rastu HDP. ■

Špička na poli laserovej vedy

Extreme Light Infrastructure (ELI) je prelomový projekt na podporu vnútroštátneho a európskeho výskumu prostredníctvom vytvorenia medzinárodne uznávanej výskumnej infraštruktúry, ktorá je otvorená pre odborníkov z akademickej aj súkromnej vedeckej sféry, ako aj z podnikateľského sektora. V roku 2006 bol na Európskom strategickom fóre o výskumných infraštruktúrach označený za jeden z najprioritnejších projektov výskumnej infraštruktúry pre Európu. Projekt prispieva k zvráteniu fenoménu odlivu mozgov a motivuje miestnych výskumníkov zostať tým, že poskytuje špičkové pracovné miesta v oblasti výskumu a láka aj odborníkov z iných krajín.

Hlavným cieľom projektu ELI-ALPS, t. j. maďarského piliera tejto celoeurópskej laserovej infraštruktúry, je zabezpečiť konkurencieschopnosť EÚ a zachovať vedúce postavenie európskej laserovej vedy prostredníctvom budovania prelomových výskumných laserových zariadení. Vďaka tomu Európa zostane v popredí výskumu špičkových technológií.

**NÁKLADY
PROJEKTU:
130 miliónov EUR**

**FINANČNÉ
KRYTIE EÚ:
120 miliónov EUR
(100 % EFRR)**

Projekt takisto dosvedčuje, čo možno dosiahnuť cezhraničnou spoluprácou. Na výstavbe zariadení ELI sa podieľajú Česko, Rumunsko a Maďarsko. V rámci projektu ELI-ALPS bude v meste Segedín zriadené výskumné stredisko zamerané na laserové technológie, v ktorom sa budú generovať svetelné pulzy v niekoľkých desiatinách atosekundy. Tieto pulzy sa používajú v základnom a aplikovanom výskume a sú potrebné pri pozorovaní základných procesov v atómoch a molekulách, ako aj pri odhaľovaní fyzických úkazov v interakciách svetla na povrchu tuhých látok.

<https://www.eli-alps.hu/>
<https://europa.eu/!DG74NV>

Solárne panely pre regionálnu energetickú účinnosť

**NÁKLADY
PROJEKTU:
377 000 EUR**

**FINANČNÉ
KRYTIE EÚ:
336 000 EUR
(89 % EFRR)**

Vďaka finančnému krytiu vo výške takmer 365 000 EUR Riaditeľstvo vodného hospodárstva regiónu Stred – Tisa nainštalovalo dve malé solárne elektrárne v lokalite Tisza II v Kisköre a v lokalite čerpacej stanice Érfű v Abádszalóku. Riaditeľstvo prevádzkuje najväčšie maďarské vodohospodárske zariadenie – vodnú nádrž Kisköre (Tisza-tó). Vodná elektrárňa na okraji vodnej nádrže vyrába elektrinu a patrí do významnej infraštruktúry krajiny, ktorá má zásadný význam pre hladkú prevádzku lokality. Solárne elektrárne zabezpečujú nepretržitú prevádzku oboch lokalít, a to aj v prípade dlhšieho výpadku energie. Výsledkom vývoja je inštalácia 529 polykrystalických solárnych panelov na streche skladu

v Kisköre. Zabezpečená energetická kapacita pokrýva ročnú spotrebu elektrickej energie približne 60 až 70 domácností.

V Abádszalóku Riaditeľstvo vodného hospodárstva regiónu Stred – Tisa nainštalovalo 286 solárnych panelov pomocou baranidlovej technológie, ktoré zodpovedajú ročnej spotrebe 30 až 40 domácností. Projekt pomáha regiónu zvyšovať spotrebu obnoviteľnej energie a znižovať emisie skleníkových plynov.

Spojenie vzdelávacích inštitúcií a priemyslu

Univerzita v Miškovci spolu s konzorciom, do ktorého patria BorsodChem, EMI Public Company for Quality Control and Innovation in Building and Construction, Robert Bosch Energy and Body Systems, a Starters E-Components Generators Automotive Hungary, je jedno z ôsmich maďarských stredísk vysokoškolského vzdelávania a spolupráce s priemyslom.

Tieto strediská majú významnú úlohu pri zriaďovaní územnej spolupráce medzi inštitúciami vysokoškolského vzdelávania a miestnymi zainteresovanými stranami z oblasti priemyslu a podnikania v záujme posilnenia maďarského sektora výskumu, vývoja a inovácie a hospodárskeho využitia inovácií. Priemyselní a podnikateľskí partneri zohrávajú dôležitú úlohu pri zostavovaní programu a študijných osnov tak, aby odrážali potreby hospodárstva. Univerzita na oplátku poskytuje ďalšiu odbornú prípravu a vzdelávanie odborníkom z priemyslu.

Projekt Univerzity v Miškovci s názvom „Vysokoškolské vzdelávanie a spolupráca s priemyslom – rozvoj výskumnej infraštruktúry“ stojí 17 miliónov EUR, pričom 14 miliónov EUR pochádza z finančných prostriedkov EÚ. Stredisko podporuje rozvoj regionálneho priemyslu prostredníctvom posilňovania výskumnej infraštruktúry v oblasti technológií moderných materiálov a systémov inteligentného ovládania a automatizácie. Budú sa v ňom mapovať potreby výskumu, vývoja a inovácie priemyselných partnerov a rozvinie sa infraštruktúra na výmenu poznatkov s cieľom riešiť tieto potreby. Projekt je zostavený tak, aby sa v budúcnosti mohli zapojiť ďalší partneri.

**NÁKLADY
PROJEKTU:**
18 miliónov EUR

**FINANČNÉ
KRYTIE EÚ:**
12 miliónov EUR

(83 % EFRR)

<http://fiekprojekt.uni-miskolc.hu/> (len v HU)

Umelé miesta na kladenie ikier pre pôvodné druhy rýb

Nezisková spoločnosť Balaton Fish Management Non-Profit Ltd s podporou EÚ vytvorila a spravuje umelé miesta na kladenie ikier pre ohrozené druhy rýb v Balatone. Obnovená fauna jazera zároveň poskytuje miesto na sladkovodný rybolov. Zastrešujúci projekt zahŕňa ďalšie výskumné činnosti, ako sú genetické mapovanie pôvodných druhov a vytvorenie génovej banky.

<http://balatonihal.hu/>

**NÁKLADY
PROJEKTU:**
4 524 000 EUR

**FINANČNÉ
KRYTIE EÚ:**
4 504 000 EUR

Rast odborných znalostí o presnom poľnohospodárstve

**NÁKLADY
PROJEKTU:
6,5 milióna EUR**

**FINANČNÉ
KRYTIE EÚ:
2 milióny EUR**

(56 % EFRR)

Spoločnosť KITE Agricultural Services spolu s Univerzitou v Debrecíne a poľnohospodárskym MSP Balogh Farm získali 3,6 milióna EUR na vývoj systému presného poľnohospodárstva, ktorý bude udržateľný z ekonomického hľadiska, jednoducho sa zavedie do praxe a zvýši zisky poľnohospodárov. V projekte sa navyše zostaví odborná znalostná základňa a kapacita na individuálne poradenstvo v tejto oblasti.

Hlavným partnerom projektu je spoločnosť KITE, ktorá zodpovedá za zlepšovanie existujúcich presných technológií v oblasti agronómie a inžinierstva, zabezpečovanie spoľahlivých zdrojov údajov a automatizáciu procesov spracovania údajov a analýzy. Univerzita v Debrecíne vykonáva výskum o presnom poľnohospodárstve, konkrétne o hnojivách, a vyvíja metodiku odborného vzdelávania. Balogh Farm poskytuje pôdu, odborné znalosti a vybavenie na výskumné a testovacie procesy.

V projekte sa doteraz položili vedecké základy presného poľnohospodárstva (určujúce niekoľko poľnohospodárskych parametrov) a na základe empirického výskumu partneri porovnali vplyv tradičného a presného poľnohospodárstva na plodiny (pšenica, kukurica, repka olejná, slnečnica a sójové bôby). Výskumníci využili výsledky výskumu na zostavenie materiálov k metodike odborného vzdelávania.

Miestne hospodárstvo ožíva vďaka environmentálnej obnove

Debrecínska štvrť Libakert prešla environmentálnou obnovou s cieľom podporiť hospodárske oživenie v tejto oblasti. V rámci obnovy životného prostredia orientovanej na rodiny v tejto oblasti bola vytvorená infraštruktúra zameraná na životné podmienky a verejnú bezpečnosť, ako aj na podporu miestnych podnikov v záujme rozprúdenia hospodárskej činnosti v štvrti Libakert. Tento projekt prispieva k širšiemu cieľu, ktorým je hospodársky rozvoj regiónu, a to tým, že tu udržia (mladých) obyvateľov a poskytuje im lepšie životné podmienky a kvalitnejšie vzdelávanie a možnosti zamestnania.

Libakert bola predtým zle udržiavaná oblasť Debrecínu so starnúcim obyvateľstvom. Vďaka projektu sa však zlepšila prístupnosť tejto oblasti prostredníctvom pešej zóny a výstavby parkovísk. Miestna knižnica okrem toho organizuje tvorivé dielne a semináre pre všetkých obyvateľov, napr. na tému praktík šetrných k životnému prostrediu, rozvoja ľudských zdrojov, miestnej identity a verejnej bezpečnosti.

Súčasťou projektu bola aj obnova miestnych parkov, detských a športových ihrísk, ako aj inštalácia bezpečnostných kamier. Zelené priestranstvá parkov boli vyčistené, vysadili sa nové stromy a kríky a nainštalovali sa nové lavičky či pitné fontány.

**NÁKLADY
PROJEKTU:
710 000 EUR**

**FINANČNÉ
KRYTIE EÚ:
630 000 EUR**

(88 % EFRR)

Udržateľná mestská doprava dobýva Segedín

Na tento projekt udržateľnej verejnej dopravy sa využilo 3,3 milióna EUR z fondov EÚ. Jeho cieľom je zlepšiť miestnu verejnú dopravu v regióne a povzbudzovať Segedínčanov, aby si zvolili túto možnosť šetrnú k životnému prostrediu. Projekt je súčasťou mestského plánu udržateľnej mestskej mobility, ktorý je zameraný na riešenie výziev vyplývajúcich z rastúcej populácie a súvisiacich potrieb v oblasti mobility.

V centre mesta a v jednej rezidenčnej oblasti sa zmodernizovalo niekoľko hlavných uzlov a 40 autobusových zastávok, takže sa pre obyvateľov zabezpečila rýchlejšia, efektívnejšia a kvalitnejšia verejná doprava. Projekt sa zamerával aj na bezpečnosť a pohodlie cyklistov a chodcov prostredníctvom obnovy okolitej krajiny, verejného osvetlenia, infraštruktúry a chodníkov.

V centre sa zaviedol nový pás pre autobusy a cyklistov s cieľom zrýchlenia a zvýšenia atraktivity verejnej dopravy. V záujme zlepšenia bezpečnosti a bezbariérovosti sa pri tvorbe návrhov nových zastávok prihliadalo na obyvateľov so zdravotným postihnutím, a taký istý prístup sa uplatnil aj pri existujúcich zastávkach a chodníkoch.

**NÁKLADY
PROJEKTU:
3,4 milióna EUR**

**FINANČNÉ
KRYTIE EÚ:
3 MILIÓNY EUR**

(88 % EFRR)

Inovačná zubná starostlivosť sa pripravuje na globálny trh

S podporou zo schémy rizikového kapitálu spoločnosť dicomLAB Dental Ltd použila inovačné technológie na zlepšenie predvídateľnosti, bezpečnosti a rýchlosti zubných zákrokov. Spoločnosť sa zameriava na tvorbu riešení riadených počítačom, ktoré sú začlenené do bežnej klinickej praxe zubárov, a v ktorých sa uplatňuje intuitívny pracovný postup a pokročilá úroveň používateľskej skúsenosti.

Zámerom firmy je zabezpečiť široký prístup k implantátom v oblasti protetického zubného lekárstva. Vďaka najnovšej technológii, chirurgickému plánovaniu odvíjajúcemu sa od konkrétneho pacienta a príslušnému vybaveniu 3D tlače, sú protetické zákroky bezpečnejšie, presnejšie a predvídateľnejšie.

Od vstupu na trh v roku 2015 spoločnosť dicomLAB priniesla svoje služby do 15 krajín. V roku 2018 bola spoločnosť nominovaná na startup roka v rámci Maďarského ocenenia pre startupy a inovácie a v roku 2019 zakladateľ a generálny riaditeľ Dr. Endre Varga získal ocenenie Zakladateľ roka.

Finančné krytie EÚ v celkovej výške 1,5 milióna EUR vo forme rizikového kapitálu sa použilo na rozvoj online platformy využívajúcej umelú inteligenciu, ktorá spája všetky zainteresované strany v oblasti zubnej implantológie. Zubným odborníkom ponúka skutočné riešenia a sprevádza ich celým procesom implantácie.

Spoločnosť plánuje do septembra 2020 pripraviť pre trh dicomLAB 2.0 a usiluje sa zlepšiť prístup a cenovú dostupnosť zubných implantátov pre širšiu verejnosť. ■

https://www.dicomlab.com/SMART_Guide/

Finančnými nástrojmi EŠIF sa zdvojnásobili investície do projektov

Európska komisia vydala výročnú správu so súhrnom údajov o využívaní finančných nástrojov európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) za obdobie do konca decembra 2018.

Tohtoročná správa dosvedčuje, že členské štáty zaznamenali výrazný pokrok v rámci pôžičiek, záruk a vlastného kapitálu. Využívanie revolvingových fondov pri investovaní do projektov sa výrazne zrýchlovalo o 85 % oproti predchádzajúcim rokom.

Správa tiež poukazuje na rozmanité vnútroštátne či regionálne programy a rozličné podporené oblasti. Z EŠIF sa podporujú revolvingové fondy vo všetkých 10 tematických cieľoch. Najväčší podiel finančných prostriedkov putoval do MSP (56 %), nízkouhlíkového hospodárstva, a to hlavne na energetickú účinnosť a obnoviteľnú energiu (15,5 %), a na investície do inovácie a výskumu a vývoja (15,4 %).

Do konca roka 2018 dosiahli celkové príspevky programu viazané na finančné nástroje takmer 22,1 miliardy EUR, pričom z EŠIF pochádzalo 16,9 miliardy EUR. Členské štáty teda dosiahli takmer 90 % pridelení prostriedkov na finančné nástroje viazané na programové obdobie rokov 2020 – 2027, čím sa zdvojnásobila suma poskytnutá prostredníctvom revolvingových fondov v programovom období rokov 2007 – 2013.

Z revolvingových fondov sa podporili investície v 100 000 MSP a zlepšila sa spotreba energie vo viac ako 25 000 domácnosti, vďaka čomu došlo k ročnému zníženiu emisií skleníkových plynov v hodnote takmer 54 000 ton.

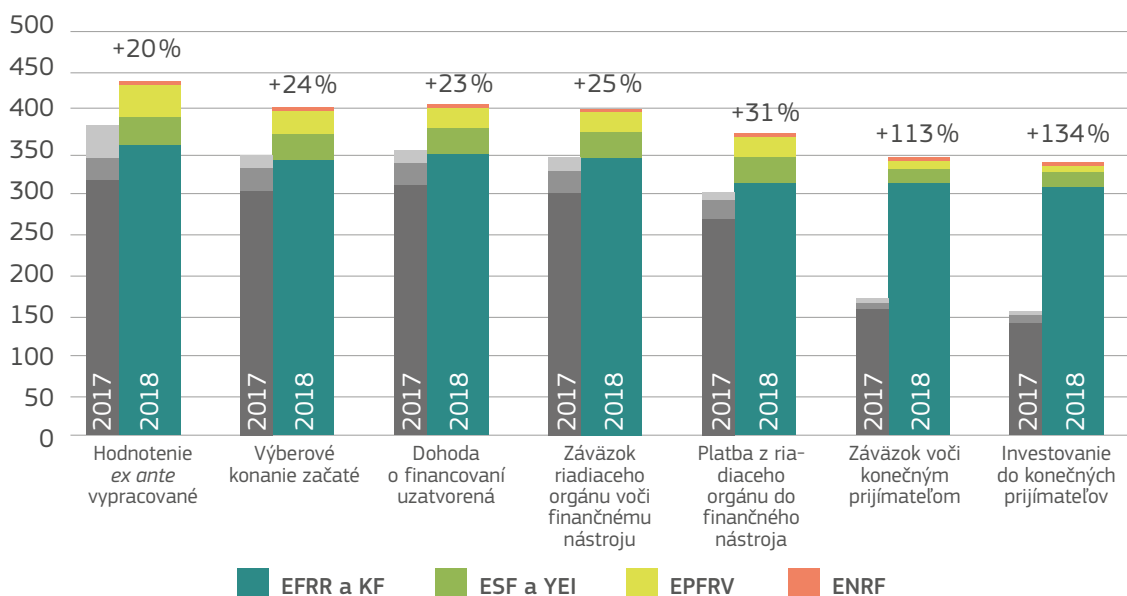
Napriek tomu naďalej existuje nepreskúmaný potenciál, ktorý sa v závislosti od konkrétnych členských štátov výrazne líši. Poľsko, Švédsko, Holandsko, Maďarsko, Portugalsko, Španielsko, Lotyšsko a Litva pridelujú pomerne veľký podiel EŠIF na finančné nástroje, zatiaľ čo len tri členské štáty vôbec neplánujú zriadenie finančných nástrojov.

Výsledky za rok 2018 si môžete pozrieť na webovej lokalite fi-compass. Prvý prehľad súhrnu predstavil vedúci oddelenia na generálnom riaditeľstve pre regionálnu a mestskú politiku Johnathan Denness na podujatí Financial Instrument Campus 2019, ktoré sa konalo v Bruseli. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<https://bit.ly/39fn6dC>

POKROK V ZRIAĐOVANÍ FINANČNÝCH NÁSTROJOV PODĽA POČTU NÁSTROJOV KU KONCU ROKA 2018 A 2017 (EŠIF)

NOVINKY [V KRÁTKOSTI]

VYTVORENIE PORTÁLU REAKCIE PRIEMYSELNÝCH KLASTROV NA COVID-19

Nová stránka na Európskej platforme pre spoluprácu klastrov (ECCP) sa zameriava na podporu úsilia priemyselných klastrov s cieľom riešiť výzvy, ktoré prináša epidémia COVID-19 v Európe. Portál má dva ciele:

- > slúžiť ako jednotné kontaktné miesto a poskytovať spoľahlivé informácie priemyslu, a predovšetkým priemyselným klastrom, o opatreniach a rozhodnutiach Európskej komisie a členských štátov EÚ, ktoré majú vplyv na fungovanie vnútorného trhu;
- > podporovať otvorené diskusné fórum, na ktorom sa aktéri môžu deliť o skúsenosti, riešenia, žiadosti a otázky.

Komisii už bolo doručených viac ako 1 100 ponúk zdravotníckych potrieb, ako sú masky a ventilátory, prostredníctvom klastrov, ktoré podporuje Aliancia európskych klastrov. Vytvorilo sa aj diskusné fórum na podporu rýchlej a jednoduchšej komunikácie medzi aktérmi klastru.

Dopyt verejných orgánov môže byť presmerovaný priemyselným aktérom cez klastrové organizácie v celej EÚ aj za jej hranicami. Napríklad, v talianskom regióne Lombardsko bolo zverejnených niekoľko medzinárodných verejných súťaží na nákup zdravotníckeho vybavenia na liečbu vážne chorých pacientov v nemocniciach a vybavenia na ochranu lekárov a zdravotníckeho personálu. ■

Verejné orgány môžu zaslať e-mail na adresu: covid19response@cluster-collaboration.eu

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<https://www.clustercollaboration.eu/coronavirus>

FINANČNÁ PODPORA EÚ PRE KOMUNITU BOJUJÚCE PROTI KORONAVÍRUSU NA VNÚTROŠTÁTNEJ, REGIONÁLNEJ A MIESTNEJ ÚROVNI

Komisárka **Elisa Ferreira** zodpovedná za súdržnosť a reformy a komisár **Nicolas Schmit** zodpovedný za pracovné miesta a sociálne práva zaslali 18. marca 2020 listy všetkým členským štátom EÚ, aby ich informovali o individuálnej podpore dostupnej v rámci investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus (CRII).

V listoch sú uvedené konkrétne sumy dostupné pre jednotlivé krajiny, typy výdavkov, ktoré sú teraz oprávnené v rámci štrukturálnych fondov a fondov solidarity, napr. podpora zdravotníckych systémov, obstarávanie zdravotníckeho vybavenia alebo zabezpečenie prístupu k zdravotnej starostlivosti pre zraniteľné skupiny, a aktuálne možnosti na mobilizáciu financovania prostredníctvom **EFRR** a **ESF**.

Útvary Komisie navyše poskytujú členským štátom integrovanú podporu pomocou vyhradených tímov CRII v jednotlivých krajinách. Tieto tímy zabezpečia riadny tok informácií a rýchle rozhodovanie na najpraktickejšej úrovni, ako aj diskusie o štátnej pomoci, otázkach dodržiavania finančnej regulácie a podpore z Európskeho investičného fondu. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

Investičná iniciatíva v reakcii na koronavírus:

<https://europa.eu/!uH33bD>

Politika súdržnosti a Fond solidarity EÚ prispievajú do investičnej iniciatívy

v reakcii na koronavírus:

<https://europa.eu/!cq43qb>

OCENENIA REGIOSTARS 2020 – PREDKLADANIE ŽIADOSTÍ JE OTVORENÉ

Európska komisia oznámila otvorenie 13. ročníka súťaže REGIOSTARS, v ktorej sa oceňujú najlepšie projekty politiky súdržnosti EÚ v piatich tematických kategóriách. Špeciálna téma roka 2020 súvisí s oslavami 30. výročia významnej iniciatívy EÚ v oblasti cezhraničnej spolupráce – Interreg, s osobitným zameraním na „posilnenie postavenia mladých ľudí v záujme cezhraničnej spolupráce“:

- > priemyselná transformácia pre inteligentnú Európu (inteligentný rast);
- > obehové hospodárstvo pre zelenú Európu (udržateľný rast);
- > zručnosti a vzdelávanie pre digitálnu Európu (začleňujúci rast);
- > občianska angažovanosť v záujme súdržnosti európskych miest (rozvoj miest);
- > 30. výročie iniciatívy Interreg – posilnenie postavenia mladých ľudí v záujme cezhraničnej spolupráce (téma roka).

Prihlasovacia platforma online bude otvorená do 17. mája 2020. Nezávislá porota zložená z vysoko odborných akademických pracovníkov posúdi projektové žiadosti a vyhlási víťazov na slávnostnom odovzdávaní ocenení REGIOSTARS, ktoré sa uskutoční v Bruseli v októbri 2020 počas Európskeho týždňa regiónov a miest. Verejnosť si tiež môže zvoliť obľúbený projekt prostredníctvom hlasovania verejnosti online. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<https://regiostarsawards.eu/>

Jeden za všetkých a všetci za jedného

Príprava na ďalšie vydanie programov Interreg je v plnom prúde. Tieto programy nemusia čeliť novému regulačnému rámcu samé. Harmonizované vykonávacie nástroje Interact (HIT) ponúkajú formuláre, šablóny a iné materiály vychádzajúce z najlepších postupov.

Tieto nástroje sa odvíjajú od kolektívnych znalostí a priameho príspevku komunity Interreg. Novým programom pomôžu s účinným a efektívnym rozbehnutím.

Kolegovia z tímu Interreg vytvorili každý nástroj HIT na základe intenzívneho procesu, ktorým zabezpečili, aby každý nástroj, ktorému je udelený štatút HIT, predstavoval najlepšie postupy na nastávajúce obdobie. Súčasní odborníci na Interreg z 26 programov venovali svoj čas podrobnému skúmaniu každého jednotlivého nástroja takým spôsobom, ktorý by nebolo možné duplikovať v žiadnom jednotlivom programe.

HIT boli najskôr vytvorené vo forme integrovaného balíka na roky 2014 – 2020. Poskytujú najlepšie spoločné postupy programov vymedzené komunitou Interreg. Nástroje ponúkajú podporu pre programy počas celého životného cyklu projektov.

Pre programy Interreg HIT zároveň poskytujú základy harmonizovaného prístupu k správe a nástrojom. Programom vykonávaným v celej Európe to umožňuje naplniť kolektívne výzvy pomocou spoločných riešení. Bez tohto harmonizovaného prístupu by riešenie jedného programu nemohlo byť zopakované v inom programe.

Čo sa dosiahlo prostredníctvom HIT (2014 – 2020)?

Predchádzajúci súbor nástrojov HIT využilo 66 % programov Interreg – niektoré ho využili úplne s malými alebo žiadnymi úpravami, iné sa nástrojmi len inšpirovali. V programoch, ktoré využívajú špecializovaný monitorovací systém Interact – eMS, bolo nutné prijať hlavné prvky HIT, pretože bez harmonizovaného prístupu k procesom riadenia programu nie je možné efektívne zostaviť jednotný systém, ktorý bude schopný reagovať na 38 rôznych programov.

Z nezávislého posúdenia vplyvu, ktoré vypracovalo Výskumné centrum európskych politík na Univerzite v Strathclyde v Škótsku vyplynulo, že HIT ponúko programom niekoľko výhod.

Medzi najočividnejšie vplyvy patrilo posun k väčšiemu zameraniu na používateľov, keďže každý nástroj bol osobitne navrhnutý tak, aby sa ním zvýšila efektívnosť riadenia programu a aby sa súčasne znížila administratívna záťaž pre žiadateľov a prijímateľov. Neprejavilo sa to len v samotných nástrojoch, ale mnohé programy tiež prispôbili riadenie programu na základe konečného súboru nástrojov.

Celkovo 80 % programov vykázalo, že vďaka HIT sa ušetrili personálne zdroje. Programom, ktoré sa začali v období rokov 2014 – 2020 alebo ktoré sa začali neskoro, sa prostredníctvom HIT poskytli hotové nástroje, ktoré bolo možné rýchlo uplatniť.

Vďaka celkovému procesu HIT sa navyše rozprúdila diskusia v rámci Interreg o tom, aké minimálne požiadavky treba splniť na zabezpečenie súladu so zákonom a aké sú osvedčené

„Ak chceme, aby projekty spolupráce prinášali výsledky s trvalým vplyvom, potrebujeme nástroje, ako je HIT. Umožnia nám vytvoriť spoločný rámec, ktorým sa podporí hladké vykonávanie projektov, rámec, ktorý im pomôže dosiahnuť ich ciele.“

Monika Schönerklee-Grasser, Interreg stredná Európa

postupy pri riadení programu. HIT podnietili debatu o údajoch potrebných na posúdenie, monitorovanie a kontrolu projektov, aby sa programy zamerali viac na to, čo funguje najlepšie.

Aké sú výzvy v ďalšom období?

Prvá výzva pre vývoj HIT v novom období zostáva rovnaká ako v predchádzajúcom období. Možno ich zostaviť len na základe spoločného pochopenia podstaty jednotlivých nástrojov a ich úloh. Je nemožné vytvoriť vhodnú podporu, ak nemáme spoločné pochopenie účelu každého jednotlivého nástroja, jeho hlavných prvkov a prínosu pre programy Interreg.

Takéto spoločné pochopenie nie je dôležité len interne v komunite Interreg, ale aj medzi prijímateľmi. Programy Interreg s odlišnými výkladmi môžu zmiestniť žiadateľov a prijímateľov, ktorí sa zaoberajú viacerými programami, a môžu priamo pociťiť dôsledky nedostatočnej harmonizácie.

Je však nutné povedať, že HIT začínajú z oveľa silnejšej pozície, pričom čelia starým výzvam a zhostujú sa nových. Z hľadiska programov je jasné, ako im môžu pomôcť – ponúkajú konečný produkt alebo východiskový bod pre upravené verzie nástrojov.

„Projekty spolupráce fungujúce cezhranične si vyžadujú viac úsilia, aby došlo k vzájomnému pochopeniu. Využitie harmonizovaných dokumentov nám pomáha používať rovnaké pojmy s rovnakým významom. HIT nám dodalo vieru, že zjednodušenie môže fungovať.“

Dr Csaba Horváth, Interreg Rakúsko – Maďarsko

Keďže HIT sa už jednoznačne presadili, ďalšou veľkou výzvou je pomôcť programom, aby sa v nich uplatnili len užitočné úpravy.

„Nakoľko možno upraviť jednotlivý nástroj, kým prestane byť harmonizovaným nástrojom, je kľúčová otázka, ktorú chceme vyriešiť,“ uvádza Polona Frumen z Interact, ktorá vedie proces HIT. „Programy sú možno nútené upraviť nástroje, aby splnili

„Prostredníctvom HIT sa odborníci na Interreg delia o svoje znalosti a skúsenosti zo zostavovania budúcich vykonávacích nástrojov s dôrazom na kvalitu a zjednodušenie. Používaním rovnakých nástrojov v celej Európe zjednodušujeme život každému, kto s nami spolupracuje.“

Ioana Mantog, Interreg V-A Rumunsko – Bulharsko

vnútroštátne predpisy, no dopĺňaním vecí sa často znižuje ich efektívnosť. V nasledujúcom období sú potrebné ďalšie usmernenia o tom, ako upravovať nástroje, a ako sa brániť, keď sa navrhujú nadbytočné veci.

„Nevyhňeme sa tiež napätiu v súvislosti s úsilím o harmonizáciu riadenia programov, keď sú programy úzko prepojené so spôsobom ich fungovania, čo sa často úspešne osvedčuje. Kompromis a uvedomenie si výhod, ktoré dosiahli ostatní, sú dôležité pri hľadaní najlepšieho riešenia, ktoré môže fungovať pre všetky programy.“

Už čoskoro sa objaví prvý produkt HIT!

Proces tvorby prvého produktu HIT, ktorého súčasťou je aj formulár žiadosti, dosvedčuje toto napätie.

„Programy majú často pokušenie klásť vo formulári žiadosti doplňujúce otázky. Ak však tieto otázky nezlepšujú výber projektov alebo neumožňujú neskôr efektívne monitorovanie, pravdepodobne budú dodatočnou záťažou, ktorú musia žiadatelia splniť a ktorú musia programy spracovať,“ dodáva Polona Frumen.

„Naši prijímatelia sa najčastejšie sťažujú na to, že v programoch boli doposiaľ stanovené rôzne pravidlá, čo vedie k chybám a zmätku. HIT teda priamo reagujú na potrebu našich prijímateľov.“

Merike Niitepõld, Program stredného Pobaltia

Veľké nadnárodné programy, ktoré majú viac prostriedkov, môžu byť schopné zvládať o niečo väčšiu zložitosť na dosiahnutie mierneho zlepšenia riadenia projektov, no pre menší cezhraničný program malé zvýšenie pracovnej záťaže predstavuje väčšiu výzvu, ktorú musí zvládnuť.

Formulár žiadosti HIT bude tiež slúžiť ako základ pre budúci monitorovací systém Interact spolu s ostatnými podobnými systémami, ktoré budú používať programy Interreg v nasledujúcom období. ■

CHCETE VYUŽIŤ HIT A ZÍSKAŤ POMOC, NO NIE STE SI ISTÍ, AKO NA TO?

Interact môže v spolupráci s vami zorganizovať spoločné poradné stretnutia poskytujúce bližšie informácie o využívaní HIT. Odpovieme na vaše otázky a ukážeme vám, ako používať nástroje vo vašej bežnej práci.

Organizujeme putovné prednášky o HIT, aby sme vám pomohli počas spoločných stretnutí obsiahnuť čo najviac oblastí.

Obráťte sa na tím HIT, ktorý vám poskytne ďalšie informácie:

<http://www.interact-eu.net/contact>

ĎALŠIE INFORMÁCIE

Interact-eu.net

#EUdatathon 2020: inovácia pre Európu s využitím otvorených dát EÚ

Štvrtý ročník datatónu EÚ, súťaže otvorených dát, ktorý odštartoval 19. februára, vám dáva možnosť preukázať potenciál otvorených dát v dnešnej spoločnosti a, samozrejme, aj vašu tvorivosť a talent!

Táto súťaž zároveň umožňuje uchádzať sa o podiel z celkového fondu ocenení vo výške 100 000 EUR. Ak sa chcete zapojiť, musíte navrhnúť, ako vyvinúť aplikáciu, ktorá prepája a využíva otvorené dátové súbory, pričom aspoň jeden súbor by mal patriť medzi tisíce súborov, ktoré sprístupnili inštitúcie, agentúry a orgány EÚ. Ďalšie podrobnosti nájdete v pravidlách súťaže: <https://op.europa.eu/en/web/eudatathon/2020-rules>

Očakávame, že vo svojej prihláške predstavíte príležitosti pre konkrétne obchodné modely alebo sociálne podniky. Musíte tiež určiť vhodné nové prístupy a riešenia, ktoré budú Európe pomáhať pri dosahovaní niektorých významných cieľov stanovených Európskou komisiou prostredníctvom využívania otvorených dát. Prihláška by teda mala spadať do niektorej z týchto tematických výziev:

- › Výzva č. 1: **Európska zelená dohoda**
- › Výzva č. 2: **Hospodárstvo, ktoré pracuje pre ľudí**
- › Výzva č. 3: **Nový impulz pre európsku demokraciu**
- › Výzva č. 4: **Európa pripravená na digitálny vek**

Svoj návrh spolu s krátkym opisom odošlite cez webovú lokalitu datatónu EÚ do **3. mája 2020**.

Do užšieho výberu sa dostane dvanásť víťazných tímov (t. j. tri tímy za každú výzvu). Ak budete medzi nimi, vyzveme vás, aby ste vyvinuli aplikáciu a predstavili ju v dňoch 13. – 15. októbra počas **18. Európskeho týždňa regiónov a miest v Bruseli**, čo je podujatie, ktoré zvyčajne priláka vyše 9 000 účastníkov.

O konečnom poradí víťazných tímov za každú výzvu sa rozhodne na tomto podujatí a tímom budú odovzdané tieto ceny (v rámci každej výzvy): prvé miesto: 12 000 EUR; druhé miesto: 8 000 EUR; tretie miesto: 5 000 EUR.

Datatón EÚ 2020 organizuje Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie v úzkej spolupráci s Generálnym riaditeľstvom Európskej komisie pre regionálnu a mestskú politiku. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<https://op.europa.eu/en/web/eudatathon>

@EU_opendata

@euinmyregion

#EUdatathon

#ideas4EU

Vašimi slovami je rubrika časopisu *Panorama*, v ktorej zainteresované strany na miestnej, regionálnej, vnútroštátnej a európskej úrovni predstavujú svoje úspechy za obdobie rokov 2014 – 2020 a delia sa o svoje názory na

aktuálne a kľúčové diskusie o politike súdržnosti po roku 2020. *Panorama* vítá príspevky vo vašom jazyku, ktoré môžeme predstaviť v budúcich vydaniach. Obráťte sa na nás na adrese regio-panorama@ec.europa.eu, na ktorej získate ďalšie informácie o usmerneniach a termínoch.

Spolupráca v oblasti Baltského mora na posilnenie politiky súdržnosti

Situácia na svetovej politickej scéne v uplynulých rokoch sťažuje dosahovanie cieľov politiky súdržnosti a oblasť Baltského mora tiež čelí určitej miere krízy.

Stratégia EÚ pre región Baltského mora (EUSBSR) je viac-funkčný nástroj politiky súdržnosti. Napriek nestabilite v tejto oblasti sa jej darí podporovať rozvoj, riešiť environmentálne problémy a pestovať kultúru dôvery a spolupráce medzi ľuďmi.

Nadácia Centrum Balticum, ktorá presadzuje spoluprácu v oblasti Baltského mora, pracuje so stratégiou od roku 2013. Medzi povinnosti nadácie patria komunikačné úlohy a nadväzovanie spolupráce s krajinami mimo EÚ. Spravuje komunikačné stredisko EUSBSR, vytvára komunikačné materiály stratégie a pomáha dosahovať jej ciele. Okrem toho je nadácia zodpovedná za spoluprácu na stratégii so susedmi, vďaka čomu bolo možné pribrať nových partnerov pri rozvoji oblasti Baltského mora.

Centrum Balticum je hrdé na účasť v tejto sieti a svojím dielom prispieva k dosahovaniu cieľov politiky súdržnosti EÚ tak, že zblížuje ľudí a pomáha im navzájom sa pochopiť.

Komunikácia o regionálnych vplyvoch

Nadácia je tiež schopná ovplyvniť naplnenie cieľov politiky súdržnosti prostredníctvom vlastných projektov. V nedávno ukončenej komunikačnej kampani „Súdržnosť pomocou EUSBSR“ poukázala na pozitívne vplyvy politiky na makroregión Baltského mora. Kampaň, ktorá prebiehala v sociálnych médiách, sa zameriavala na projekty financované EÚ a predstavila ľudí, ktorí pracujú na týchto projektoch a získali konkrétne výhody z ich výsledkov. Zapojením rozličných aktérov zo širokého spektra kampaň predstavila vplyvy politiky EÚ a podnietila diskusiu. Nadácia vytvorila a rozšírila komunikačné materiály prístupné pre všetkých, ktoré sú zamerané na prínosy politiky súdržnosti. Nadácia tak pokračuje v komunikačnom úsilí o politiku súdržnosti dokonca aj po skončení kampane.

Centrum Balticum malo tiež česť zapojiť sa do projektu čistej lodnej dopravy ECOPRODIGI, v ktorom sa využíva digitalizácia v snahe presadzovať ekologicky účinnú námornú dopravu v Baltskom mori. Týmto spôsobom tiež projekt prispieva k dosahovaniu klimatických cieľov EÚ a programu zelenej dohody. Pilotné riešenia realizované v projekte ECOPRODIGI dosvedčujú, že digitalizáciu možno využiť na dosiahnutie úspory paliva a spotreby materiálov, zníženie emisií a na podporu čo najúčinniejšieho využí-

Profesor Kari Liuhto
Riaditeľ Nadácia Centrum Balticum

vania zdrojov. Výsledky budú podrobnejšie predstavené na májovom seminári v Bruseli.

Prostredníctvom stratégie EÚ pre región Baltského mora sa politika súdržnosti vykonáva s prihliadaním na regionálne charakteristiky, pričom nadácia Centrum Balticum koná ako čulý prevádzkovateľ a chce tiež v budúcnosti presadzovať spoluprácu a prelomové činnosti v oblasti Baltského mora. Dúfame, že vás všetkých privítame v Turku v polovici júna, keď bude v meste prebiehať množstvo podujatí na tému Baltského mora. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<http://www.centrumbalticum.org/en>

PROJEKTY

AMBICIÓZNA PREMENA POSTINDUSTRIÁLNEJ KRAJINY

Moravskosliezsko sa nachádza vo východnej polovici Česka a postupom rokov bolo nepriaznivo ovplyvnené ťažbou čierneho uhlia. V súčasnosti sa veľká pozornosť venuje obnoveniu pestovania plodín na vyťaženom území a úspešnému čisteniu posledných pozostatkov ťažobnej činnosti.

V strede záujmu je momentálne Karvinsko, ktoré je mimoriadne tvrdo poznačené ťažkým priemyslom. Konceptcia „Poťažobné Karvinsko (POHO2030)“, ktorú aktuálne uplatňuje regionálna agentúra Moravskosliezské Investície a Development, a. s. (MSID), sa stala majákom nádeje pre obnovu tejto oblasti.

Iniciatíva sa postupne mení na nezávislý regionálny program s názvom POHO2030, do ktorého sa zapája množstvo ľudí a organizácií. Ich spoločnou víziou je pretvoriť poťažobné Karvinsko na prosperujúcu, pulzujúcu a udržateľnú oblasť. Malo by sa stať regiónom, v ktorom si ľudia užívajú aktívny oddych, región s inteligentnými riešeniami, ktorý priláka novátorov a kreatívne mysle z celého sveta, a región s novou energetikou využívajúcou energeticky nenáročné a bezuholné technológie a obnoviteľné zdroje.

Program POHO2030 vznikol z „Konceptcie poťažobného Karvinska do roku 2030“, ktorej cieľom bola analýza regiónu z pohľadu rôznych odborníkov. Na základe týchto analýz sa navrhlo 10 rozvojových systémov vrátane príkladov iných úspešných prevorení krajiny z Česka a zahraničia.

Konceptcia sa vyvíjala v období od roku 2018 do júla 2019 a na záver bolo uzatvorené memorandum o spolupráci a regionálnom rozvoji. Memorandum podpísalo počas odštartovania projektu v uhoľnej bani Gabriela 36 subjektov vrátane zástupcov Moravskosliezského regiónu, spoločností, univerzít, záujmových skupín, regionálnych inštitútov a miestnych samospráv.

Postupné zavádzanie ambiciózných zmien

Počas prvej fázy, ktorá bude trvať do roku 2021, je hlavným cieľom projektu začať zmeny, zriadiť nové fóra pre spoluprácu a organizácie na konsolidáciu vízie, šíriť informácie a zvýšiť atraktivitu regiónu.

Vytvorí sa oficiálna platforma na koordináciu práce a spúšťa sa marketingová kampaň s cieľom zmeniť obraz regiónu a väčšmi ho priblížiť verejnosti.

Počas druhej fázy (2022 – 2026) prebehne úplná implementácia pilotných a strategických projektov na zlepšenie prístupnosti regiónu v súlade s prispôbovaním sa zmene klímy. Cieľom je pritiahnúť do regiónu súkromné zdroje a investície, ako aj možnosti financovania z viacerých zdrojov vo verejnom a súkromnom sektore.

Program vyvrcholí treťou fázou v rokoch 2027 až 2030, v ktorej sa naplní jeho vízia a dokončia sa tie projekty, ktoré prispeli k premene poťažobnej krajiny na prosperujúci, pulzujúci a udržateľný región.

Zámerom tohto vysoko ambiciózneho programu pre Moravskosliezsko a pre celé Česko je revitalizovať, premeniť alebo preorientovať rozsiahle oblasti tak, aby sa vytvorili nové udržateľné mestské štvrte, inteligentné priemyselné parky, turistické strediská, technologické parky, tvorivé centrá, galérie, prezentačné a výstavné miesta a ďalšie. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<http://www.poho2030.com/>

Facebook POHO2030

PROJEKTY

CEZHRANIČNÉ PROJEKTY ZLEPŠUJÚ PALIATÍVNU STAROSTLIVOSŤ

**CELKOVÉ INVESTÍCIE
921 708 EUR**

**PRÍSPEVOK EÚ
783 454 EUR**

Ľudia vo vidieckych oblastiach v srbsko-chorvátskom pohraničí majú na sklonku života k dispozícii lepšiu starostlivosť vďaka cezhraničnému projektu Take Care! financovanému z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Projektom Take Care! sa zvyšuje dostupnosť a kvalita paliatívnej starostlivosti pre stovky zraniteľných ľudí v dvoch susedných oblastiach – v chorvátskom okrese Vukovar-Srijem a v srbskom okrese Srem.

Podobne ako mnohé vidiecke komunity, aj tieto regióny majú starnúce obyvateľstvo, zlú infraštruktúru a nerovnomerne rozdelené zdroje. Mladí ľudia sa sťahujú preč, aby získali nové príležitosti. V dôsledku toho je úroveň zdravotníckych a sociálnych služieb pre starších ľudí, osoby so zdravotným postihnutím a pre nevyliciteľne chorých nedostatočná.

Pre týchto ľudí je kľúčová paliatívna starostlivosť, aby mohli prežiť svoje posledné chvíle v pohodlí a dôstojnosti. Hoci táto starostlivosť už bola poskytovaná, existoval priestor na zlepšenie jej kvality a odbornej prípravy personálu v celom pohraničí.

Za 20 mesiacov sa v rámci projektu Take Care! podarilo zostaviť sedem podporných tímov paliatívnej starostlivosti v Chorvátsku, vybudovať nové oddelenie paliatívnej starostlivosti v Srbsku a zorganizovať špecializovaný kurz pre zdravotníckych a sociálnych pracovníkov.

Výmena odborných znalostí

Projekt bol realizovaný piatimi miestnymi organizáciami, ktoré úzko spolupracovali s pacientmi prijímajúcimi paliatívnu starostlivosť v každom regióne. Patrili medzi ne Združenie osôb

so zdravotným postihnutím Bubamara a Domov dôchodcov v Iloku z Chorvátska a Všeobecná nemocnica v Sremskej Mitrovici, Agentúra regionálneho rozvoja v Sreme a humanitárna charita Caritas v Sremskej Mitrovici zo Srbska. Poznatky miestnych príjemcov paliatívnej starostlivosti a ich rodín pomohli partnerom identifikovať priority.

Vďaka spoločným odborným znalostiam teraz sedem multidisciplinárnych tímov cestuje po okrese Vukovar-Srijem v špeciálnych dodávkach a poskytuje paliatívnu starostlivosť. Všeobecná nemocnica v Sremskej Mitrovici má nové oddelenie vyhradené pre starostlivosť o nevyliciteľne chorých pacientov.

Spolu s Lekárskou fakultou na Univerzite v Záhrebe v Chorvátsku bol v projekte Take Care! takisto vytvorený kurz pre 40 zdravotníckych a sociálnych pracovníkov. Naučili sa, ako pokryť potreby pacientov lekárskej, psychiatrickej a psychologickéj povahy a ako podporovať kolegov a súčasne vytvárať sieť s cieľom udržať si informovanosť o najlepších postupoch.

Pevnejší základ

Zvýšená kapacita umožňuje 968 pacientom využívať starostlivosť nových tímov v rámci samotného projektu a plánujú sa aj ďalšie zlepšenia. Partneri a spolupracujúce organizácie projektu Take Care! pracujú užšie ako kedykoľvek predtým a vytvorili stratégie na poskytovanie lepších služieb.

Prostredníctvom projektu sa tiež zvyšuje povedomie verejnosti o význame kvalitného života pre zraniteľné skupiny a vytvára sa silnejší zmysel pre spoločnú identitu regiónu. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<https://www.takecare-palliative.com>

VIRTUÁLNA VÝSKUMNÁ SIEŤ PRE INTELIGENTNEJŠÍ PRIEMYSEL

CELKOVÉ INVESTÍCIE
1 679 129 EUR

PRÍSPEVOK EÚ
1 595 173 EUR

Z Európskeho rozvojového fondu sa financoval projekt Smart IC, ktorý prepája 27 stredísk v Estónsku, ktoré skúmajú priemysel 4.0 – technológiu digitálnej výroby. Hnacou silou inovácie ďalšej generácie európskeho priemyslu je „virtuálne laboratórium“.

Projekt Core Smart Industry Center (Smart IC) bol vytvorený v roku 2017 a vedcom v Estónsku umožňuje spoločne využívať infraštruktúru a lepšie koordinovať výskum inteligentnej výroby. Jeho cieľom je pomáhať odvetviam v celej Európe prejsť na výrobu s väčšími špičkovými zručnosťami a špičkovými technológiami, aby mohli dosahovať väčšiu produktivitu a konkurencieschopnosť.

Medzi hlavné aplikácie patrí kontrola kvality prototypov, samoriadiace priemyselné vozidlá, priemyselná robotika, virtuálna a rozšírená realita vo výrobe, udržateľné využívanie energie a lepšia údržba a výroba.

Vo virtuálnej výskumnej sieti Smart IC sú prepojené dve univerzity, 25 výskumných laboratórií a približne 70 výskumníkov. Koordinácia medzi účastníkmi sa kompletne vykonáva cez internet, takže nie sú potrebné drahé kancelárie ani riadiace zariadenia.

Vďaka ich kombinovaným spôsobilostiam sa posilňuje kapacita Estónska v oblasti výskumu a vývoja inteligentnej výroby. Pre univerzity je tiež jednoduchšie vytvárať partnerstvá s podnikmi zamerané na vývoj technológie pre hospodárstvo budúcnosti.

Prepojený vývoj

Tallinnská technická univerzita (TalTech) a Univerzita prírodných vied (ULS) v Tartu v Estónsku sú hlavnou kostrou projektu Smart IC.

Podpora Európskeho rozvojového fondu pomohla TalTech vyvinúť 3D kov a laboratórium tlače prototypov z kompozitných materiálov, v ktorom sa nachádza laserový taviaci stroj využívajúci patentovanú technológiu na rýchlejšiu tlač. ULS má zase nové laboratórium počítačovej tomografie s pokročilým 3D skenerom vo vysokom rozlíšení, ktorý poskytuje prierezové snímky predmetov.

Táto kombinácia môže byť veľmi užitočná pre výrobcov, ktorí chcú zlepšiť výrobky, alebo pre vývojárov vytvárajúcich nové predmety.

Laboratóriá napríklad spolupracovali na výrobe kovových čmeliakov na pamätník obetí komunizmu v Estónsku. V laboratóriu ULS sa zoskenoval čmeliak z Estónskeho prírodovedeckého múzea a zoskenované snímky sa digitálne upravili, aby bolo možné vyrobiť čmeliaky v rôznych veľkostiach. Laboratórium TalTech potom vytlačilo 20 000 čmeliakov z nehrdzavejúcej ocele s použitím kovového prášku.

Tento proces bol mimoriadne priamočiary, pretože TalTech, ULS a ostatné laboratóriá sú schopné ovládať vybavenie, navrhovať výrobky a vykonávať testy na diaľku. Len v roku 2018 sa vo virtuálnom stredisku vykonalo vyše 100 výskumných a vývojových projektov, čo dosvedčuje silu spolupráce. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<http://smartic.ee>

PROJEKTY

HNACIA SILA NÍZKOUHLÍKOVEJ DOPRAVNEJ SIETE V NEMECKOM MESTE KARLSRUHE

CELKOVÁ INVESTÍCIA
7 221 579 EUR

PRÍSPEVOK EÚ
3 529 423 EUR

Projekt Regiomove sa zameriava na vývoj integrovanej dopravnej siete v Karlsruhe s podporou Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Cestujúci hladko prechádzajú medzi rôznymi typmi nízkouhlíkovej dopravy, ktoré sú prístupnou alternatívou k súkromným automobily.

Verejná doprava a poskytovatelia spoločne využívaných vozidiel sú prepojené v rámci siete, ktorá pokrýva mesto Karlsruhe a okolité mestá a dediny. Ľudia sa môžu dostať do cieľa autobusom, vlakom, spoločne využívaným automobily alebo bicyklom, prípadne kombináciou dopravných prostriedkov.

Projekt Regiomove zjednodušuje plánovanie a platbu za cesty s využitím verejnej dopravy a spoločne využívaných vozidiel, čo pomáha znižovať uhlíkové emisie. Keďže mesto a jeho širší región sa nachádzajú v tej istej dopravnej sieti, zlepšuje sa aj mobilita vidieckych komunit obidvomi smermi.

Na trasách systému verejnej dopravy sú poskytované hlavné služby. Súkromné dopravné podniky ponúkajú doplňujúce spojenia pod vlastnou značkou, takže tieto firmy sú v rámci systému nezávislé, pričom majú prístup k novým zákazníkom v rámci siete.

Cestujúci nepotrebujú u jednotlivých poskytovateľov účty ani predplatené služby. Aplikácia vyvinutá projektom Regiomove pokrýva celú sieť.

Aplikácia zjednodušuje plánovanie cesty. Ľudia sa prihlásia v smartfóne alebo počítači, zadajú východiskový a cieľový bod a zvolia si uprednostňovanú trasu. Potom si celú cestu naraz objednáajú a zaplatia bez ohľadu na to, koľko spoločností prevádzkuje dopravu na jednotlivých úsekoch cesty.

Pružná voľba

V metropolitnej sieti verejnej dopravy v Karlsruhe už poskytuje služby zhruba 20 autobusových a vlakových spoločností. Do siete Regiomove sa môžu kedykoľvek pripojiť noví poskytovatelia, ako aj služby prenájmu spoločne využívaných bicyklov a automobilov, vďaka čomu sa možnosti dopravy ešte viac rozšíria.

V záujme posilnenia pružnosti siete sa vytvoria uzly mobility – tzv. prístavy Regiomove, ktoré cestujúcim ponúknu rôzne druhy dopravy na jednom mieste, napr. stojany na bicykle, autobusovú stanicu a spoločne využívané automobily. Cieľom projektu je vybudovať sedem takýchto prístavov v celom regióne Karlsruhe do roku 2021, a to v mestách aj malých komunitách, aby sa dosiala čo najväčšia prepojenosť celého regiónu.

Dopravné služby budú aj naďalej slúžiť miestnym obyvateľom a podnikom. Keďže platformu siete prevádzkuje Úrad Karlsruhe pre verejnú dopravu, obyvatelia môžu vyjadrením svojich názorov zabezpečiť pokrytie svojich potrieb.

Vďaka sieti sa udržateľná doprava stane realistickou možnosťou a odklon od používania automobilov pomôže znížiť zápchy a znečistenie ovzdušia v mestách. Lepšími prepojeniami s mestskými oblasťami sa tiež zlepšia pracovné a voľnočasové možnosti pre obyvateľov vidieckych komunit, a predovšetkým pre tých, ktorí nie sú vodiči alebo nemajú prístup k automobilu.

Lepší prístup k nízkouhlíkovej doprave môže Karlsruhe predovšetkým pomôcť stať sa regiónom, ktorý je šetrnejší k životnému prostrediu. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<https://www.regiomove.de/>

PROGRAM

12. – 15. OKTÓBRA

Brusel (BE)

18. európsky týždeň regiónov a miest

PRÁVNE OZNÁMENIE

Európska komisia ani žiadna osoba konajúca v mene Európskej komisie nenesú zodpovednosť za možné použitie uvedených informácií.

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2020

PDF: ISSN 1725-826X KN-LR-20-001-SK-N

© Európska únia, 2020

Politika v oblasti opakovaného použitia dokumentov Európskej komisie sa vykonáva rozhodnutím Komisie 2011/833/EÚ z 12. decembra 2011 o opakovanom použití dokumentov Komisie (Ú. v. EÚ L 330, 14.12.2011, s. 39).

Ak nie je uvedené inak, opakované použitie tohto dokumentu je povolené v zmysle medzinárodnej licencie Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). To znamená, že opakované použitie je povolené za predpokladu, že sa riadne uvedie zdroj a akékoľvek zmeny.

Akékoľvek použitie alebo reprodukcia prvkov, ktoré nie sú vo vlastníctve Európskej únie, môžu byť podmienené získaním súhlasu príslušných nositeľov práv.

Tento časopis sa tlačí v angličtine, bulharčine, francúzštine, gréčtine, nemčine, poľštine, rumunčine, španielčine a taliančine na recyklovanom papieri. Je dostupný online v 22 jazykoch na adrese:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sk/information/publications/panorama-magazine/

Obsah tohto vydania bol uzavretý v apríli 2020.

Printed by Bietlot in Belgium

FOTOGRAFIE (STRANY):

Obal: © ELI-HU Non-Profit Ltd;

Strana 3: © Európska únia;

Strana 4: © Európska únia;

Strana 5: © Európska únia;

Strana 6: © iStock/homydesign;

Strana 7: © iStock/ Kbarzycki;

Strana 8: vľavo © Family Park; v strede © Baptiste Almodovar; vpravo © Αγγελος Σακκάς;

Strana 9: © Európska únia;

Strana 13: © iStock/scyther5;

Strana 14: © Pôle pédiatrique de Cerdagne, ALEFPA/Marion Cordier, Thierry Calvat;

Strana 15: © Zastrzezone/Adam Wolosz;

Strana 16: © iStock/gui00878;

Strana 19: © EEN;

Strana 20: © riadiaci orgán, OP Dopravná infraštruktúra, životné prostredie a udržateľný rozvoj;

Strana 23: © iStock/scyther5;

Strana 24: © iStock/courtneqk;

Strana 25: © iStock/gorodenkoff;

Strana 26: © Iskra Cankova;

Strana 27: © Európska únia;

Strana 28: © iStock/Andrej Danilovič;

Strana 29: © iStock/gorodenkoff;

Strana 30: © Ministerstvo pre inováciu a technológie, Maďarsko;

Strana 32: hore © ELI-HU Non-profit Ltd;

dole © Riaditeľstvo vodného hospodárstva regiónu Stred – Tisa;

Strana 34: hore © KITE Agricultural Service and Trade Corp;

dole © Kreatív Tanácsadó Központ Kft;

Strana 35: hore © Kreatív Tanácsadó Központ Kft;

dole © DicomLAB Dental Kft;

Strana 38 © iStock/Varijanta;

Strana 39 © Interact;

Strana 42 © Nadácia Centrum Balticum;

Strana 43 © Poho2030;

Strana 44 © iStock/MartinPrescott;

Strana 45 © TalTech2019;

Strana 46 © iStock/ Daniel Kloe.

ZOSTAŇME V KONTAKTE

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

[@EUinmyRegion](https://twitter.com/EUinmyRegion)

[EUinmyRegion](https://www.facebook.com/EUinmyRegion)

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

[EUinmyRegion](https://www.youtube.com/EUinmyRegion)

[euinmyregion](https://www.instagram.com/euinmyregion)

ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/ferreira_en
[@ElisaFerreiraEC](https://twitter.com/ElisaFerreiraEC)

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie

Európska komisia
Generálne riaditeľstvo pre regionálnu a mestskú politiku
Kommunikácia – Agnès Monfret
Avenue de Beaulieu/Beaulieulaan 1 – B-1160 Bruxelles/Brussel
E-mail: regio-panorama@ec.europa.eu